

Mod. Latin Poet. R. England X. Collegii

1842
CLEOPHILUS,

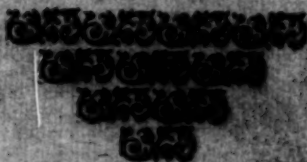
John E. Mannin

1844

Comœdia.

Eloquium ac Famam Demosthenis aut Ciceronis
Incipit optare, & totis Quinquatribus optat,
Quisquis adhuc uno partam colit asse Minervam.

Juven. Sat. 10.

L O N D I N I,

Excusum Anno Dom. M. D. CC.

ME W 176. 30*
CLEOPHILUS

Comœdia.

*The Gift of Mr J. G. Marvin
of the Law School, Harv. Univ.
Recd. Jan. 12. 1846*

Elodium ac Farinam Dechoffenis ac Cicetoris
Incipit opus, & totis Quadrantibus opat
Quidam adhuc uno partem colit esse Mincram.

Facsim. Vol. 10.

L O N D I N I

Excusum Anno Dom. M.D.CC.

PRÆFATIO.

Quisquis ad scribendum mentem adjecerit, imprimis, id potissimum cavebit, ut ad hoc non tam gloriæ cupidine, quam publicæ boni desiderio, si tamen in se serviat, impellatur. Hic est quod mihi hodie in hoc præfatio proposui; si quis rogârit quid hinc lucri tandem cuiquam redundare poterit, dicam. Naturæ humanæ Dispositiones, quàm varie, & dissimiliter, aliæ aliis hominibus inferuntur, quàm, dispari ratione se exerunt, hic quodammodo saltem ante oculos ponuntur. Hic intueri licet Ambitionis fervidum calcar, Avaritiæ turpem parsimoniam, Astutiæ efficaciam, Iræ bilem, Amicitiaq; denique benevolentiam; Quarum Passionum dissimiles effectus dum quis adverterit, nonnullâ, opinor, voluptate afficietur, nec non aliquid commodi, uti spero, assequutus fuerit; dum quæ ab humanitate discrepant, ea caute fugere; quas verò suæ Naturæ competunt, ea amplecti didicerit. Hic juré à me expectetur, ut quâ de causâ hoc opus suscepi exponam, quod paucis expediam. Forſan me à multis certiori facto de Juvenis cujusdam nimîâ gloriæ siti, (quisnam sit illo alii conſpiciant) quem *insensibile Scribendi Cacoethes* (ut Satyrice utar verbis) *tenuerat*, cum parûm hâc facultate præstitit; ne Ambitiosum hoc Malum in latius serperet, operæpretium putavi fore, si in ortu hoc supprimeirem; quod ut fiat operam dedi. Non autem velim ut quis censeat me in Hujus Personam (quicunq; sit) invehî, ut à studiis Literarum deterream (absit ut hoc facerem) verum ut à nugis tractandis abarceam; Nec eum solummodò, sed & alios omnes Juvenes, quos talis tenet Gloriæ sitis, etiam atque etiam Monitos volo, ut, si suæ famæ melius consultum irent, tam se ipsos scribendo non nomen sibi quaererent.

Cleophili Personæ

Earumque Interpretatio.

Cleophilus, adolescens, Filius Lachetis, ἀπὸ τῆς φιλίας τοῦ κλέος, ab amando gloriam.

Laches, senex, ἀπὸ τῆς λαχίως, ab hereditate.

Pindarus, Typographus.

Assicus, sculptor, ab arte sic dictus, viz. ab ære secundo.

Phedo Juvenis, ἀπὸ τῆς φάειν, à parcendo, quod Cleophilus fama pepercit.

Sceptilus Juvenis, Phedonis socius, ἀπὸ τῆς σκῆπτου, à subsanando.

Plautia, ἀπὸ τῆς φαίειν, ab hilaritate.

Syrus servus, nomen Gentile.

Milio, nomen Latinum, amicitis.

Hegia, ἀπὸ τῆς ἡγῶμαι, à ductu, & Potentia.

Polydorus, ἀπὸ πολλῶν δῶρον, multa donans.

Eurythius, ἀπὸ τῆς εὐρυ, & τῆς τύχη, bene & fortuna.

ARGU-

ARGUMENTUM.

CLEOPHILUS, ambitiosus admodum adolescens, filius erat *Lachetis*. Hunc puerum ad Ludum literarium mittendum curavit Pater, ibi ut honestis imbueretur Artibus: quo in loco cum non adhuc diu versatus esset, præter spem Magistri operam studiis sedulo navare, & plus quam solet ista ætas, serio agere coepit; hoc postquam sæpius Pater quoque adverterat, magnum futuræ indolis indicium putans, statuit illico eum ad Academiam mittere, nihil dubitans quin postquam ad hunc locum appulerit, ubi omnes Ingenuæ Artes coluntur, viriliter magis his discendis incubuerit, qui domi literis investigandis acriter adeo infudârit: Nec Patrem spes fefellit; simulac enim adolescens illuc advenerat, mentem ad studia protinus appellit, noctes & dies in iis insomnis agit; quod alii juvenes ad ludum & exercitia Corporis, id sibi ad colendum ingenium sumpsit. Quid plura? Artium & Scientiarum peritus brevi emergit; quod cum videt *Cleophilus*, major quam prius (quid enim? semper Nominis famam vel ab infantia arserat) invadit ambitio, unde magis forsân quam æquum est suo merito & ingenio confisus, opinans se satisfecisse istiusmodi Studiis, satisque temporis libris legendis consumpsisse, inducit in animum, maxime in rem suam & gloriam fore, si ad scribendum tandem sese applicarit. Nec quid moratur, quin ad rem conficiendam continuò aggreditur, *Libellumque*; quem inchoarat ad umbilicum tandem trahit. Hinc accedit illi nova exultandi materia, tacite apud se triumphat, tanquamque quid grande effecerat, Typographo alicui tradendum cogitat opus perfectum: Et forsân illi hæc secum meditantî, tempestivè occurrit *Pindarus* Typographus, cui hunc Libellum, cum Tabulâ quâdam, quam necesse est ei præfigi, imprimendum tradit; accipit *Pindarus*, ac, uti videtur *Cleophilo*, lubenter; Nonnihil tamen de pecuniâ, quomodo conficeretur, dubitavit, (nam tradenda est Tabula cuidam *Ællico* sculpenda, cujus labori, non minus quam septem minæ satisfecerint.) Ni-

hilominus tamen spe quadam lucti impulsus, rem suscipit; *Æsico* (ut necesse est) hoc dat negotium, eique septem minas semet soluturum fidem facit; gaudet *Æsicus* hanc opportunè sibi oblatam esse pecuniæ comparandæ facultatem; Nam forsitan ille eodem tempore rei familiaris inopiâ laboravit; Opus itaq; datum protinus aggreditur, & perficit. Continuo venit ad *Pindarum*, Tabulam tradit, laboris mercedem flagitat: At *Pindarus*, non adhuc acceptâ pecuniâ à *Cleophilo*, rem aperit *Æsico*; se non posse votis suis satisfacere ostendit: *Æsicus* illicò irasci admodum, multaq; *Pindarum* accusare. *Pindarus* ergo studens si quo modo illum placare possit, minam, quam habet solvit, sexq; alteras dum consecerit, triduum postulat, quod tandem ægrè ab *Æsico* concessum habet. *Pindarus* nihil ultra morans *Cleophili* adventum, ad illum ultrò venit, injuriâq; cum illo expostulat, quòd non ad statutum tempus venerat, dicit *Æsicum* interim ad se accessisse, & argentum obnixè flagitasse, cui minam jam tradiderat. *Cleophilus* totus in dolore Patrem perparcum & durum accusat (nam interea temporis *Syrum* miserat ad Patrem, qui ejus nomine argentum rogârat, at inanis redierat,) hancq; esse ejus moræ causam ostendit; Verum si *Pindarus* unum adhuc diem concesserit, fidei fiter promittit se totum esse soluturum. Quid tam multa? concedit *Pindarus*; nec de spe decedit. Nam *Syrus* astutus admodum servus, isto die mirâ calliditate pecuniam assequabatur, quam alacritèr supra modum ab illo acceptam, *Cleophilus* sine morâ conficit *Pindaro*, ipseq; *Æsico*; Undè inter eos amicitia rursus integratur, letitiâq; exoritur. Fuerunt forsitan eodem tempore quidam *Co-tyrones*, viz. *Phedo*, *Scoptilus*, *Phædria*, qui hoc *Cleophili* factum acceperant, quod cum leve & puerile esse deprehenderant, Pueri stultitiam multum irridebant, qui opus adeo inane in lucem prodire siverit; quod cum diu fecerant, amice magis facere statuentes, hanc levitatem juvenum imputant, illiq; cui tandem omnia prospere cesserant, felicitatem oblatam congratulari decernunt. *Cleophilus* hos sibi adeo amice facere gaudet, *Syrumq;* eis consentientibus, propter industriam liberum ducit.

PERI-

PERIOCHA.

Scribens Libellulum Juvenis *Cleophilus*,
 Dat imprimendum *Pindaro* Typographo,
 Cum Tabulâ quæ sculpenda traditur *Æffico*,
 Septem minas flagitanti, quas solvi datur.
 Illi fides; imprimis unde has consecerit,
 Non inveniunt *Cleophilo*, ejus ineptias
 Multum subsannant sodales *Phedo* & *Scopitilas*,
 Qui ambitione vanâ se consecerat in mala.
 Postea autem, cuso hoc argento astutia
 Syri, confectusq; istis queis erat debitum
Pindaro & *Æffico*, fortunam *Cleophili*
 Tollunt, cui tanta felicitas contigerit;
 Syrumq; qui propter factum hoc liberrimus
 Esse ducitur, in sodalitium accipiunt.

PRO-

PROLOGUS.

NON prodeò hodiè ut maledictis respondeam
Quæ Nostro ingessit Poëta malevolus; haud adhuc
Talem invenit, cum modò scripsit nuperrimè;
Nec talem timet nè sibi concitet, sua
Scripta qui reprehenderit, invidia dummodò
Reprehensionem avertit, utpote quæ solet
Docta & polita carpere, levia mittere,
Cujusmodi Noster fatetur esse sua.
Cæcilius olim Comicæ Poëseos
Abstulit palmam; cujus vestigia Plautus, &
Nævius sunt insecuti; nec Licinius
Hâc arte minùs præstitit; Terentius
Deniq; ingenio nequaquàm cessit cæteris;
Horum quisq; sibi ex scriptis conflagravit decus.
Non autem Noster tale quid quærit, cum sitim
Famæ, quemcunq; tandem tenet, viruperat,
(Hanc magis odit quæ juventuti est infusa)
Hâc, nisi, ut illi, semet dignum præstiterit.
At nè quis, quod reprehendit in aliis, eo
Se interim teneri, famæ desiderio
Dixerit, nomen propterea latere cupit.
Nec est quod hic Author ansam omnem gloriæ
Studet adimere, nisi iis, qui meriti sunt minus;
In hos solos invehitur; suadetq; juvenes,
Ut Exemplo nuperrimo deterriti,
Alta nimis tractandi arceant cupidinem,
Nè, dum aliis sapientes videri voluerint,
Stulta scribendo, sese stultos prodiderint.
Dant operam igitur, & patienter attendite,
Ut pernoscatis quid *Cleophilus* sibi velit.

CLEO.

CLEOPHILUS

ACTUS I. SCENA I.

ARG. Cleophilus exultat, tandem Libelli opus ad Umbilicum esse perducit, A. in quo tam diu occupatus esset; praed; se omnes Juvenes contentum, qui ne dum aliquid adhuc laude dignum sibi putant.

CLEOPHILUS.

POST multos labores quos libenter tuli,
Post tot exactas mente infomni vigiliis,
Ad umbilicum tandem arduum perduxit opus.
Jam certè puto quòd me dignum praemium
Qui debita efferar laude, nec injuria.
Nam quem Natura comparavit doctum,
Parentesq; curarunt liberaliter
Educendum, & imbuendum ingenium Artibus.
Si postquam ex ephebis exceſſi, & aetate
Adultam aetatem, seruis semet dedi,
Honestisq; mentem studiis exercui,
Efferre talein nunquam non mortales solent.
Ille quippe, quod se maxime decet facit.
Sed si fit, ut idem praeter quod scribit
Scriptisq; doctorum legendis dat operam
Naviter, excelsam quoddam profert de sub,

Quis

Quis non eum prae ceteris continuo ferat?

Quis non extollit, & merita praedicat?

Hoc animum induxi meum, si quid effecero

Hujusmodi, laudem quam venor, assequar;

Quod cum feci, spero prolede me fore.

Hic desudo, ac operam nato seculo;

Nec aliquid pensi esse rear, dum, cujus sitis

Mentem nostram tenet, famam comparem mihi;

Quod magis miror hæc eum maximo in pretio

Apud omnes esset, non plaris faciunt

Hujus ætatis Juvenes, quis ne scintillula

Hujus inditur menti: nulla æmulatio

Ad vitæ, bonorum, Mores excitat.

Ad vota dum voluptates affluunt modo

(Quamvis quid voluptatis in his esse potest)

Laborem ut fugiant, indulgeant otio,

Nihil intendunt nervos, ut majus habeant

Forfan hodiè mihi obambulant foras.

Dum tardo incedo gradu, deorsum lumina

Ad terram vortenti, cunctis animis plurima

Arduaq; ut soleo, volventi, nostri ordinis

Occurrit quidam juvenis, sic me alloqui

Incipit, Quid, Cleophile, semper in studiis

Nunquam animo vacas? nunquam curis te eximis?

Proh Deum atq; Hominum noem, quid vis tandem tibi

Non adhuc annos viginti satius es

Et es moliris tamen quæ magis decant

Seram Senectutem. At heu, Cleophile: age dic mihi

Verumne constar, an fama habetur modo

Quæ de te per totum vulgatur oppidum

Tantumq; apud juniores risum facit

Te ad scribendum mentem occupare

Si ita res se habet, hæc à me pro veris accipe,

Cleophile, hæc rationes fieri clarus possis.

Nihil plus agis, quam das operam te fallere.

Nam nisi quæ scribis docta & polita eveniant;

(Quod tamen hand cuiusvis est ut efficeret)

Videssis ne dedecoris plus confabris tibi.

Quam gloriæ. Cui ego; si necine ais impudens?

At tu non taces ipseque mihi injuria.

Contumelias? Cave ut pergas hoc facere,

Nè minimè quæ velles, à me malè audias.

Qui virtuti colenda totum me dedo.

Egon? ut à te perferam tantæ convitiæ?

Helluo, iners, omniumque qui vivunt pessime.

Ut illico hæsit, victus conscientia.

Ignavus, & ineptus puer! Ecce quam vixi.

Iniqui agunt, qui dum ipsos merentur vitia;

Nec meritis suis, vitio affectos esse volunt.

At ipse flocci pendens hæc opprobria.

Malevolorum hominum, non desiccat de gradu.

Nec minus altum propositum, ut decrevi, exequar.

Nam dum honestum est quod facio, faciam sedulo.

Nunc quid moror, quin ad aliquem Typographum

Continuò me conferam, ut in eum scribam.

Ut nostra impressa scripta in eum doceant.

Et ecce quem maxime vellem, prodit mihi obviam,

Prodit mihi obviam, qui huc præstare negotio

Ibo & eum conveniam.

Hæc agitem cum sepe advertebat Pater,

Indicium esse putans magnam futuræ indolæ.

Stetit illico ad Academiam me mittere.

Mittit; hic me vocantem vides. P. Video.

C. Postquam hoc in loco (dixit verò) Videram sedes.

Actus

Apbellatur

ACTUS I. SCENA II.

ARG. In hac Scena, Cleophilus aperit Pindaro rotam rursus, & occasionem Scribendi narrat, unde tandem quid sit negotium cum illo ostendit, ejusque operam in hac obnix cupit; Pindarus se rei incertum gerit, & tanquam opus magni facit, operam lubentes pollicetur, quod serio petatur Cleophilus.

PINDARUS, CLEOPHILUS.

Nostra ars aedepol.

Inter primas habenda est, quae tantum Indies

Operis & lucri ministrat; sed quidnam is est

Qui mihi venit obviam? C. Salve, Pindare.

Opportunè te offers, te quippe quaesieram.

Pin. Tu me? quid est quod mecum velis obsecro?

C. Quod tua cura mihi prestare possit.

P. Id maximè vellem. Nam quid plus volupe est mihi

Quàm ut aliis dum prosum mihi nil obest? an ego

Sed dic, quid est, Cleophile? scite enim cupio.

C. Scibis. A puero in Ludo literario

Eductus, & castus imbutus moribus.

Emergo tandem doctus & rerum scite.

Protinus incipio ad tuae mentis appellare.

Et supra quàm solet aetas nostra, sapientia

Legendis Veterum scriptis totus occupor.

Si quid occurrit ibi pulchrum praeter ceteris.

Id noto, & memoriae mendo fideliter:

Hæc agentem cum sæpè advorterat Pater,

Indicium esse putans magnum futuræ indolis.

Statuit illicò ad Academiam me mittere.

Misit; hic me vorantem vides. P. Video.

C. Postquam hoc in loco, quæ verè Musarum sedes

Appellatur.

Appellatur,) aliquot dego per dies,
 Ad Philosophiæ studiis me prorsus applico,
 Iisq; verſor ſedulo noctes & dies;
 Quibus tandem ſatisfactum eſſe exiſtumans,
 Ad me ipſum vortens hoc modo mecum loquor,
 Ante oculos tibi habes virtutes Antiftitum,
 Cleophile, qui olim præſtabant ſapientiâ,
 Quibus rationibus adepti ſunt gloriâ,
 Poſteritas ut eorû colat Nomen, vides;
 Parvi ducentes quæ mirantur vulgò, opes
 Quas ad arbitrium Sors affert & abripit,
 Eò transferebant amorem, quò docet.
 Ratione præditos; *humana præ unita*
Virtute flocci facientes; Ingenii dotes
 Diſſerendo, Scribendo, dederunt operam
 Promovere in majus; hinc ſibi perſtat decus;
 Caſtos horum imitare mores, veſtigia imprime,
 Quære nomen, ut hi dociti, & virtutem cole,
 Cude ſumam, tale quid moliundo arduum.
 P. Præclara ecceſtor hæc in juvene exhortatio
 C. Indè animum adjicio ad ſcribendum, non aliâ viâ
 Ad laudem melius niti poſſe judicans.
 P. Rectè: Nam qui alios Authores ællem bene,
 Laudantur; ſi verum quid inſuper de ſuis
 Adjiciant, homines hoc vel ad cælum ſerunt;
 Sed loquere, hoc tu cogitaſti, cum juvenis modò
 C. Cogitavi hoc, rogas? Et perfecti, Pindare;
 P. Mirum quid narraſ, ſi res eſt ut accipio;
 Tunc Scripſiſti quid, quod habetur proprium,
 Tuum proprium? C. Tenes. P. Minervæ ex tua,
 Ais? C. Aio. Et hoc eſt quod dixi, mihi te eſſe opus.
 P. Quidpiam eſt, quod noſtra opera hæc in re te juvet?

C. Tua, inquam, maxime. P. Dic quid est, ut effectum tibi
 Quam primum dederis. C. Brevi ut imprimantur hæc.
 P. Quid est quod faciam lubentius? Hæc rariis
 Occurrunt in juventute exempla, quò magis
 Fovenda sunt eis in quibus eluceant,
 Nè si tanta Cœpta faveantur minus,
 Hæc in ætate præcipue dum emicant,
 Virtus mercedem non ferens, frigoscere.
 Protinus ibo domum, Cleophile, ut quod negoti
 Dedisti mihi, conficiam. C. Sic velim, Pindare;
 Fac ut dicis, nec est ut timeas de pretio,
 Quin fideliter absolvam. P. Probe, ejus sis memor,
 Et nihil obster, quin tibi omnia cesserint bene.
 C. Succedant precor. Equis me nunc fortunatior
 Ut omnia, ita me Dii ament hodiè feliciter
 Ad vota fluxerunt, ut vel ipse Jupiter
 Nostris videatur saviſſe ſuſceptibus!
 Pindarus obviam venit, nec potius tamen,
 Hominem alloquor, & ostendo illi quam rem ago,
 Inprimis stupet audiens, præ magnitudine
 Rei vix credens, dein, postquam sic esse comperit,
 Continuo me extollit, beatum prædicans
 Esse me, tanto ingenio qui præstem, hæc ut agam
 Dein operam pollicetur, me ut hæc in re juvet,
 Hocq; sponte, nulla impulsus spe pecunie
 Hæc videntur esse Fortune, & non magis
 Illius, qui curat ut bonis bene fiet,
 Jovis? omnia usq; adeo votis arserunt,
 Nunquam quis cogit, aliter ipse ut censeam
 Jam futurum erip, ut ore dicar omnium,
 Tanta qui præter statum suscepta præstet
 Vah! quam præ me nunc contemno illos
 Adolescentes,

CLEOPHILUS.

Adolescentes, qui nil sapiunt, nil reverà sciunt; inquit, ausus
 Quibus, si quis de literis quid forsitan
 Innuit, exclamant illicò, Philosophus est,
 Abeat, quid nobis cum illo, non Stoici
 Sumus, nec Cynici nos; nobis sunt animo joci,
 Ac Voluptates placent magis; ac si dicerent
 Nos odio valdè habemus sapientiam,
 Ignorantia nobis placet magis. Proh pudor
 Quid sibi velint isti inepti? quid cogitant?
 Non unquam sapere incipient? Inertissimi
 Me videant, & discant quid valeat prudentia.
 Sed quid non domum nunc me potius conferam,
 Nostram ubi melius prædicem Sapientiam,
 Aliorum jure Stultitiam irrideam.

ACTUS I. SCENA III.

ARG. Inter domum abeundum Pindarum, Cleophili ambitionem adverte, inve-
 hiturq; in istam mentis passionem, quæ homines adeo cecos facit. Unde ex-
 clamat istis verbis, Dii Immortales, &c.

PINDARUS.

Dii Immortales! *ambitio quæ cecos homines facit*
Quàm quosdam præ aliis, quæ lubet, trahit, rapit!
 Unquamne vel credidisset quisquam tale quid,
 Nisi invenerat sic esse? nisi ipse bla-
 Audieram, res nunquam habuisset quid me fidei
 Ut ille, qui ex ephebis vix dum excederit,
 Tanta tractarit: quàm nihil poterat situm
 Nominis hæc præ se plagæ fore molitio.
 Quàm agrè continuit se, quin singulis annis
 Quæ a puero usq; clara sepebat occurrant.

Eductus.

Eductus.

Eductus, inquit, in Ludo literario,
 Illico spem magnæ futuræ indolis præbeo,
 Doctorum lego scripta, & legens intelligo;
 Hic me gnavum noctes & dies exerceo,
 Miratur Pater, & gaudet se habere præditum
 Tali Ingenio natum; proin mittit ad hunc locum,
 Quò statim Philosophiæ satis emergo sciens;
 Dein majora; ipse ad scribendum mentem applico;
 Quod totum huc tandem redit; scripsi librum, volo
 Impressus prodeat publicè. Non eram inscius
 Quorsum hæc ejus oratio tandem evaderet;
 Nam qualis juvenis fuit, acceperam prius,
 Quàmq; gloriæ cupidus; me composui inscium
 Apud eum tamen, & rem dissimulavi optumè;
 Qui mihi cum quid fecerat, innuit, hoc esse par
 Prodigio dicens, magnum juventutis decus
 Continuo exclamo! dignus es qui gloriam
 Assequaris, & in ore feraris omnium;
 Exin, cum postquam quomodo rem accipio, videt;
 Tradit mi librum gaudens; cum perlego,
 Egrè autem; nam nil occurrebat elegans,
 Nil politum, aut dignum quod mandetur literis;
 Coram laude, tanquam maxime dignum tamen,
 Dixerit quis me non honestè fecisse, quod
 Aliud censui, dixi aliud: verum utile
 Quod fuit, feci, ac ut nunc se habent tempora
 Non tam quod sit honestum, quam quod sit utile queritur.
 Is imprimis habetur sapiens, qui noverit
 Aliorum ad ingenia astuta ut aptè suam
 Componere, & si res postulet, idem fingere;
 Scire, nescire. Hic ego quod scivi, nesci;
 Nam vidi me sic consultum ut commode.

CLEOPHILUS.

E. Et tu maxumè, Pindare, qui tantam spem hodie pecunia
Injecisti. Hercle in extremam modò vorabar angustiam.
Nec ulla emergendi spes effulsit. nunc quis spes plenior
In mediis arumais, quam improvisa sepe cadunt gaudia!
Nunc ito domum, Effice, & letam bonâ fortunâ rui.

ACTUS II. SCENA I.

ARG. Adhuc tacite apud se triumphat Cleophilus de nupero facto agnitione,
quem forsân è procul aspicientes Phedo & Scopilus ejus sodales, multo magis
tem gestu, conjicientes quid est quod adeo secum gaudet (nam de Libello
quem Scripserat famam acceperant) accedunt propius, audiuntq; vaniloque
juvenis quomodo sese prædicat, unde statuant adire eum & subliannare.

CLEOPHILUS, PHEDO, SCOPILUS.

V. hercle adhuc me continere possum, quin de integro
gaudium

Renovem, me adeo delectat quod feci nupere accedit hoc
his, qui dant operam rebus in honestis, potissimum bonum,
De deo quod fecerunt, deus reddens in eis solatium.

Erit quod toties vulgo aiunt, Virtus est sibi ipsi præmium.

Nunc esse verissimum, scio: Nam si nullus honor accederet,

Nulle spes illis, qui varietatem colunt, præter quod respiciunt in se.

Officiis gaudet, his se totum pensaretur labor.

Ph. Scopile, audis quàm se essent Cleophilus propter nupera facta?

S. Audio, & vanitatem pueri rideo, stultitiam magis.

P. Tace sis, nè verbum nunc tale amplius. S. Tu recte me admones,

Nam jam adeamus cum potius, & tanquam quantum pretii Paer

Nobis lauderetur, novum, ut novum multum est, præter

Dum, quæ nos hactenus incemus, pro verbis ulla recipere libi

P. At at, cave sis de his. S. Teneo, induo vultum gravem.

P. Gaudeo nunc abesse Phedram, nam si aderat, cum risu suo

Totum rem cito produceret. S. Nam sepe est hic hic incohærens.

P. Quam de improviso ad illam respiciamus ambo. **O.** Callide

P. Hem.

P. Hem! tu ibi sis, Cleophile? S. Salve, tu juvenum prime C. Vobis
 Mei socii fideles? quò vos simul? Ph. Ad te nempe. (estis

C. Quid? fertis aliquid novi? ambo sic gestitis, ut videtur,

Mirum quid loqui. S. Ut ipse primò dicam. Phedo. P. ò tu me sine

S. Non obsecro. P. Oro. C. Phedo, quid est cedò quod cupis dicere,

P. ò Juvénutis decus! S. ò ingens ætatis tuae gloria!

C. Acceperunt opinor quid à me factum est nuper, me tamen

Ego sic geram, quasi non noram quid in hac re sibi volunt.

Quid vultis per has laudes juvenes, vel ad quem spectant cedò?

P. Ad quem, nisi ad te, Cleophile? C. Ad me? S. Jam dissimulat se quasi

Nescire ejus causà nunc tollimus. P. Hoc nempe ob modestiam.

C. Quis sciam quæso, nisi vos prius exponatis mihi? P. Liber.

C. Quid, Liber? P. Quem Pindaro. C. ò! audivistis? P. Hui! audivi

Rogas? quomodo non? S. Quid istiusmodi quem celarier (mus

Potuisse putasti? C. Et divulgatum esse, aise? S. Certe ad tuam

Æternam gloriam. P. Quàm gestire incipit ad istud verbum?

S. In omnium ferme es ore: nulia toto oppido sonat.

Præter Nomen tuum. P. Miror tam serio agere Scoptilum.

Nam vix ipse memet à cachinnis temperem. C. Si, Scoptile,

Quid mereor, quod feci non poenitet. S. Si quid mereor, inquis?

O Cleophile, quis quàm tu magis? C. Non ausus sum assumere

Tantum mihi, at tamen dicam tibi quod sentio. Scoptile,

Scripta nostra non sunt contemnenda. P. Hui, non se diutius

Potis est tenere, quin proprias prædicet laudes? vereor

Nè non Scoptilus jam riserit; at bene est, sit adhuc serius.

S. Contemnenda tua? quis non ea maximo habebit pretio?

P. Quid ipse cesso, autem, Cleophile, tua merita enumerare

Quis vincis omnes? quid de ingenio quo præditus es tam acuto;

Quid de industriâ, & castis moribus, quid de aliis Virtutibus

Dicam? C. Sic satis, ambo amice facitis, ò Phedo & Scoptile.

Quapropter gratias habeo, sed non datur amplius mihi

Vobiscum colloquendi spatium: nam me alias negotium

Vocat. Valere ergo. P. Et tu, si necesse est ut nunc abeas, vale.
S. Ha, ha, he! P. Comprime risum dum longius abcedat, ne
audiat.

S. Nonne dixi tibi quid futurum erat, quantum risum daret?

P. Quid dixi? quasi ipse non noram quam ineptus puer fieri.

Sed quomodo eras potis tam serio agere, hocque tam diu?

S. Hercle nescio, si idem rursus esset agendum, non siem potis.

Credo. P. Pol, ipse audiens modò, rem serè risu prodidi.

Tu colloquens admodum vilus es gravis. S. ô Phedo, cupi

Hâc ratione omnes ejus in aperto fieri ineptias;

Non enim me clam erat, quam gestiret, & vel sapientiam

Suam jactaret, ut fecit, dum merita ejus predicarem.

P. Pol nunquam vidi stultiorem, qui non intellexerit

Nos per totum tempus subannare; *at ambitio cecat viros.*

Quid autem stamus huc, & non continuo nos ad Phædriam

Conferamus, qui hujus rei fiat sciens? ut is riserit

Audiens! S. Res ut nunc te habet me non finit te comitari,

Phedo, nam sunt hæc hæc composita cum aliis sodalibus

Mihi agenda; sed illi omnia, quid ego, quid tu, quid

Mæ vaniloquus juvenis? P. Oh, teneo, quæ vis omnia

At ubi queram Phædriam? credo domi est, ibi conveniam cum.

Et ecce, accessi tandem; quid cesso pulsare fores?

ACTUSH SCENA II.

ARG. Phædria forsan studiis incumbit eo tempore cum apoclis Phedo, à quo
cum accipit Cleophilus ineptias, & quam lepide illum Socrannarum, iusta (in
doler) ridet.

PHÆDRIA, PHEDO.

Q UID EG? Quam fores gravius crepitantes audio! qui est

Miror?

Miror ? ô Phedo, salve, rûne es qui adeo fores ?
 Phe. Abjice istunc librum, Phœdria, & ad risum para.
 Phæ. Quid tibi vis ? Satin' sanus es ? Phe. Satis hilaris
 Certè, abjice, inquam, tu istunc, & mitte seria.
 Phæ. Effare, quid est ? Phe. Ha, ha, he ! Phæ. Quid istud est joci ?
 Dic obsecro. Phe. Sine me paululum ut rideam ;
 Dein tibi ordine dicam singula. Phæ. Jam, ut incipias.
 Phe. Quàm misèrè nos duo vanum illum elusimus !
 Phæ. Qui vos duo ? & quem elusistis ? Phe. Ipse & Scoptilus
 Cleophilum. Phæ. Qui dæ quæso ? Phe. Scripsit libellulum
 Nuper. Phæ. Novi ; Phe. Pol, ineptissimum. Phæ. ita aiunt.
 Quid tum ? Phe. Audies ; fit ut nos duo foras simul
 Ambulantes, fortè videmus hunc juvenem haud procul
 Stantem ; accedimus propius, ut quid mussitat
 Apud se audiamus ; Nam nūtat capite, elevat
 Manus, torquet Corpus, & multo præterea
 Utitur gestu. Phæ. Pulchrum spectaculum ! Phe. Propè
 Adstantes, audimus illum secum plurima
 Prædicantem de facto hoc ejus nupere.
 Phæ. Ridiculum ! Phe. Quanti est pretii narrat. Phæ. ô Jupiter !
 Ista ejus puerilia scripta tollit ? Phe. Admodum,
 Inquam, & præ se cæteros adolescentulos
 Contempsit omnes : post videmus quam rem agit,
 Majorem nacturi ridendi copiam,
 Statuimus illum adire, & coràm agere seriò :
 Adimus, laudamus, ætatis suæ decus
 Dicimus. Phæ. Et pro rato accipit ? non quidpiam
 De vostrâ voluntate suspicatu'st ? Phe. oh,
 Nihil prorsus ; sed continuò se extollere,
 Ac insuper, quas in eum nos conferimus
 Laudes, addere quoq; ipse multas de suis.
 Phæ. Ha, ha, he ! Phe. Ac ut noscas magis illum deludier

Hæc in re ; quod ita bonore à nobis affectus est,
 Ex corde nos hæc dicere certe existimamus,
 Gaudet, atq; gratias agit sedulo.
 Phæ. Hui, illum omnium Stultissimum ! nã vereor
 Oculos hæc nocte præ risu non comprimam,
 Facera adeo narras. Phe. Ridiculum caput
 Nec hæc videre potuit prorsus ; qui, nisi
 Stupidissimus esset, facile intellexerit
 Quàm illum inserimus. Phæ. Non scis, Phedo, quid nimis
 Ambitio facit ; quàm cæcos quosdam & inscios,
 Reddit ; qui dum hæc præcepta sunt, nec quid agunt,
 Nec quid dicunt, satis sciunt. Phe. Hercle res ita est
 Ut dicis, Phædria. Sed quid agimus, dum sero
 Dimidium noctis his jocis trahimus ? Vale
 In crastinum diem, cum rursus hos de integro
 Renovemus. Phæ. Rectè ais, Vale.
 Oh hoc ineptissimum factum ! quis omnium
 Unquam vel tale quid puisset, potissimum
 De eo qui semper præ se tantæ palam tulit
 Speciem sapientiæ ? Hæc quàm levissimos
 Se sæpè produnt mortales, dum de se putant
 Supra quod æquum est ; quousque his cæcis motibus
 Mens impulsæ est, nil dum restat rationis fecit
 Nihil bis præpedita, clarè, ut debet, videt.

ACTUS III. SCENA I.

ARG. Syrus Cleophili servus; narrat quomodoprehenderat ejus Herum
pud Pindarum confasse debitum.

SYRUS.

Fortè me hodie incedente per quendam vicum
Oppidi, exclamat post me quidam Pindarus
Hem Syre, quò vadis? sunt mihi tecum paucula.
Dum disto, & miror quid mecum volt hic homo;
Accedens multa de hero sciscitare incipit,

Ubi sit, an domi est, quam rem agit, an scribit, an

Alii rei dat operam; dein quam opam est suens.

Quàm beatus est hic, ditat, an non ditat: hæc

Ejus oratio quorū tandem evalere timens.

Ad primum, nescio illi quid respondeam;

Post autem, verens ne per nostrum silentium

Herus malè censeretur; primò industriam

Et mirum ingenium tollo; dein, contra quàm scio.

Facultates largas edico; illico homo

Gaudere, ut facillimè quicquam cognoverit.

Nostrum apud hunc quoddam contraxisse debitum.

Postremò, res quomodo se habet, dicit mihi.

Herum debere ei septem minas scilicet,

Quas se brevi soluturum, promiserat.

Nec dubitare se ait, quin faciet. Cui tunc ego

Non opus est dubites. Sed hercè hæc modo apud eum:

Nam mecum longè aliter sentiebam. Unde enim,

Quæso, vel quò Nostrer hæc tanta absolvent,

Cui minus nihilo est? hoc dico & edico, hercè.

Nullo modo fecisti quod dignum est te, & quæ

Sapientiâ; exhibere hunc librum publice.

Non.

Quid? prosperè cedat, precor. S. Faciam ut jubes.

D

ACT.

Non satis erat, at addenda huic etiam Tabula?
Prioris forsitan tamptus aliquo modo.

Esset ferendus, huius nequiquam potest.

Septem minæ? actum est: vix septem denaria.

Nostro constant; & tamen statim satis scio.

Cum nullam in se inveniet opem, ad me supplicans

Veniet, ut in hac re illum adjuvem consilio meo.

At nec copia auxilii est, nec consilio locus.

Et eccecum illum; ad me recta venit, me huius rei

Inscium geram.

ACTUS III. SCENA II.

ARG. Cleophilus suas res exponit Syro, quantum in difficultatibus laborat
dicit, unde servum pro sua auctoritate, ut ex his muneribus se expediat, consulere
exorat.

CLEOPHILUS, SYRUS.

HEM! mi Syre, tempus querito.

S. Me? Te, inquam, Syre, meorum bonorum seculi

Curator, & in quo ipse mea tota est fides.

S. Si quid feci, heres, reflecte quod placeat, gaudeo;

In hoc certe totus sum, semper ut tuo.

Quantum possum, provideam tui commodo, & bono.

C. Ah! quid id memoras mihi? quam servus fideliter

Quamq; nostram rem tu promovere studes in majus, sat scio.

S. Et studebo, ut dum hoc sum, tuo quis omnino, quod servum deceat.

Moliar, ut te nostra servituti magis quam premittam.

C. Rectè facis, Syre; sed si unquam mihi conati tuo

Si unquam calliditate, qua pectus maxima,

Antè erat opus, certe nunc magis.

S. Quid est? ut si quid poteris in hac, ut te adjuvem.

C. Ah! vereor fieri non potest.

S. Dic

S. Dic quid est tamen, ut, si quid potest, detur opera.

C. Dicam. De libro quem nuper scilicet nostri S. Novi. Quid postea?

C. Hunc commisi Pindaro Typographo; nosti eum?

S. Quidni? sed commisti, sis. C. Aio; & dedi fidem.

S. Quam dedisti fidem? C. Pecuniam ut solvam. S. Quam pecuniam?

C. Quam flagitat hominis labor, cui hoc dedi negotium.

S. Hei nobis miseris! quantum flagitat cedo? C. Septem Minas.

S. Actum est. C. De me credo? S. De te credis. rem curasti probè;

Non nosti furis, quantis rerum vorabare in angustiis,

Quin planè quaesieris temerè conjicere in novas.

C. Feci imprudenter, Syre, fateor; sed si quid potes, S. Quid putas

Hac in re me posse, ut ne sperdatur locus?

C. Inesperata non nunquam facis, etiam atque etiam cogita,

Obsecro. S. Cogitavi. C. Me beasti, mi Syre, quæso, dic quid est?

S. Est tibi Pater. C. certe; sed quid de eo? S. Adibo eum.

C. Adibis eum, quid tum? S. Virtutes tuas, & prudentiam

Apud illum extollam. C. Dein. S. De facto nupero

Certiozem faciam, ut applauditur omnibus.

C. Probè. Sed quid hoc ad pecuniam? S. Audies.

Postquam hæc de te scibit Pater, gaudebit scio.

Quod simulac videro, quomodo se res tecum habet.

Melius ostendam, & quo pacto suum gaudium

Magis integrum reddat, docebo: qui potest.

Cum rogarit; dicam illi de septem minis,

Quas Typographus expectat, quas si solverit,

Nil obstaris, quin æternum decus filio.

Sibi firmissimum amorem, conciliaverit.

Hæc postquam audieris, nisi eris durissimus Pater,

Certè nullo parcere sumptui quaesieris.

Dummodò tanto filii commodo inserviat.

C. Scitum consilium herclè! quam me beasti, Syre!

Concede rus protinus, & hæc ut dixi modo.

Omnia prosperè cedant, precor. S. Faciam ut jubes.

A. C. T. U. S. I. N. S. C. E. N. A. M.

ARG. Phaedro & Scopitius de abitu Syri colloquuntur, Patriſq; Cleophilii avaritiam memorant, a quoſi pecuniam extorquere ſperat ſervus, operam fruſtra dare dicunt.

PHEDO, SCOPTILUS

Al'N' Syrum hinc abiisse rursus. S. Ita aiunt. Publii
Impulsus? S. Nescio. P. Ex patre hanc pecuniam
Sperat extorquere. S. Credo. P. Non melius Patrem
Gnarus norit quam ut servom sic ludier finit?
S. Quid? arbitrare frustra operam datum Syrum?
P. Arbitror, inquis. Scio. S. Quid nobis hominem cedere?
P. Non, at audiui, saltem quam nemo omnium
Constat tam. S. Tam quid, Phedor? P. Parcus & sordidus,
Cui nummus vita est, charior. S. Verissimum.
Hunc servom tamen esse dicunt. P. At verius
Illi nihil profuerit, nam huc in re senex
Non minus valet. S. Quam me rursus nunciatus
Juvener miseret, qui tanta de spe decidit.
Nobisq; de novum usum debet dignus est.
Hercle qui cum suis nugis ab omnibus
Derideatur. Pollicetur sibi aureos.
Montes credo, si, ut confidit, res cesserit.
Ut pecunia hac solvatur, retur postea
Cum venum prodibunt scripta, nescio quid sibi
Lucri accessurum; at, opinor, spes eius irrita
Quis enim quare, nummi iacturam fecerit.
Istis emundis, quæ perquam sunt levissima
P. Rectè, ni forsan quis fuerit qui, cui usuli
Nummus intersiat, nescit. S. Pol, huius ineptias
Demiror, ut non melius famus consuler,

Quàm ut hæc levis in lucem venire siverit?
 P. At mihi nil mirum est ita eum fecisse, Scopille,
 Nam qui semper plura quam fas est estimant,
 Dum gloriam perdidit cupiunt, nil pensi habent
 Dum quod id desiderant assequantur modo.
 Sedulo agunt, & non tamen quid agunt, fatentur.
 Quodcumq; tamen agunt, ineptissimum licet,
 Cæcati amore sui doctissimum putant.
 S. Ità est, Phædo, utais, sed plura de huius ineptiis
 Posthac, si placet, dicemus, nunc mittamus. P. Placet.

ACTUS III. SCENA IV.

ARG. Accedit tandem Syrus ad domum Lachesis, Senemq; alium admodum
 consilio adorat, nisi tamen proficua Nam senex nullis precibus aut exhorta-
 tionibus adduci potest, ut pecuniam ardeat

LACHES. SYRUS.

EN videon' nostri nati servom, an non video? & certe ipius est;
 Miror quid hic rursus agit? eum nato omnia bene sunt, precor.
 S. Tandem tibi habitavit ille, prospicio locum, & eum quem volo
 Heri Patrem, præ foribus stantem video, me recta conseram
 Ad eum, & salvere iubebo; Laches, Salve. L. Et tu nullum, Syre.
 Sed quid est, quid apud nos te video? de nato non quid tersi novi?
 Quo in loco istæ sunt res tuæ? loquere. S. O Laches, certe optimum.
 Ex quo enim istum locum, quo jam haud diu voraster, attingit,
 Oculos omnium in se convertere solet, quod ad mores
 Spectat, illa demò dignior vili, aut cautor. L. Herce
 Lacrumas fere præ gudio, tam probum juvenem narras, Syre.
 S. Oh! nondimidium teneas, eum totum ludies gaudebis magis.
 L. His majora quis audiat? S. Certe de eo multo majora.
 Nam utique am de quo studiis, qui in eum habet nobiles & dies

Ut non dicam quantum profecit Aribus & Scientiis,
 Dum sedulo adeo navavit industriam, quantus, & citò
 Evasis Philosophus, (hoc enim quis pro merito dixerit?)
 Ad id descendam quod nuper fecit, quod omnem superat fidem.
 L. Spe differor, quid est? diccedo, S. Dicam, sed dic bona fide,
 De nullo hoc audisti prius? L. De nullo certe, sed a te
 Fac audiam. Sy. Audies? In eo dum lincitur expectatio
 Omnium, quod præter ætatem suam voluit tam seria,
 Ac contra quàm inventus solet, omne ludi genus vitat,
 Talia pro nugis ducens: dum stupent omnes tam sedulo
 Eum libris incumbere, cæteris adolescentibus

Interim in ludis totis occupatis, clamant univoci
 Illum perquam clarum & illustrem virum, qui tantis juvenis
 Tractavit: nec errant, nisi quod eorum opinio
 Multum superate est: Nam paulo post rursus hic Cleophilus
 Ad scribendum mentem appulit. L. Quid, Syre, narras, ad scri-
 bendum

Mors gnatus, cum sit tam juvenis modo? S. Sic est, & quod

scripsit, id

Tam politum est, doctum & elegans, Laches, ut nihil supra.

L. Hoc aliqui sciunt? S. Aliqui sciunt, magis: quæ urbe neri.

Est, quæ tantis non est? S. Quid aliud viri?

S. Ad eum jam non ferat, reque talis felicitis prædicant.

Præ paribus aliis, qui gnatum habet tali ingenio, prædicant.

L. Vide quid est liberos bene aductos habere? patrilas.

Laudo te, Cleophilus: me juvenem talis prædicant.

S. Itaque, Laches, nunc ut velis, inquit, L. Publicè.

Adhuc ejus Scripta prodierunt? S. Non adhuc. L. Quid obstat?

Quò minus prodeas quæ tam docta & elegantia narras?

S. Ali? Laches, Nulle est felicitas exspectantur.

L. Hic, quæ sunt, quæ sunt in manu, dic quæ sunt.

Syre

L.

S. Non

S. Non adeo est magnum, quin ope tuâ mederi potest hoc malum.

L. Subdolè agit servus, ni fallor, & ut reor, cudit pecuniam.

At si hoc speret, errat. Meâ ope mederi posse ais, Syre?

Utinam, sed in me nil est auxilii. S. oh satis, modò tu vis.

L. Quid est quod ego non volo dum nati commodis inserviam?

Sed dic, quid est? S. Non adeò multum res flagitat pecuniæ.

L. Pecuniæ! me miserum, quàm nihil hæc possum! sed dic tamen

Quantum est? S. Modò septem minæ.

L. Modo? S. Quam ferè enecuit hoc verbum parcissimum senem!

L. Actum est. Vix mihi sunt septem obola, & undè solvam septem minas.

Syre? S. Dū te perduint cum tuâ avaritiâ, quem nil muleret

Nati. Quid, Laches, non tu potis es in hæc re subvenire?

L. Nemo omnium minus. S. At si potes, nè pigeat, supplex rogo;

Nam scito id, Laches, si conficietur hæc pecunia, cessarit

In æternam gnati gloriam; sin minus, vide sis tu

Nè nunquam quod meretur, assequatur. L. oh quid id mihi

Tundis? quasi non curæ erat mihi nati gloria, si quid

In hæc re potui; eam verò nil possum, non stat voluntas

Illum vanâ spe lactare; tu redi proinde quam primum

Poteris, & dic filio quantis vorâmur in angustiis.

Audin' Syre? S. Audio, & redeo, ut jubes; perquam invitus tamen.

L. Abijt tandem, non satis lætus opinor, cum spe luditur.

Actus

ACTUS III. SCENA V.

ARG. Syrus cum vider se operam luisse, magno animi dolore affectus est, & potissimum est sollicitus, quomodo se exculatum ibit apud herum, quem in falsam spem coniecerat.

SYRUS.

NUNC quid agam miser, aut quid ultra consilii capiam, nescio. Hæcuiq; provideo, tento, molior, omnem voto lapidem, Nec quid hero profum tamen. Quam nunc is domi plenus spei Expectat dum ipse redeam voti compos factus. Vah nunc mei Me pudet & piget consilii, qui pepuli illum hoc ut faceret, Ut me mitteret ad eum, q' n' est omnium certe durissimus, Quem nec sui filii miseret, licet is ultimis stat miser. Prodigium hominis! qui plus paucarum minarum dispendia Timeret quam nati gloriæ jacturam. *Vide quid avaritia Facit, quæ Natura ligat, disrumpit vincula, Legesq; ultimas Violat; hæc nullum turpius malum accedit Mortalibus.* Forsan hæc aliquo modo in juvene perferenda esset; in sene Detestabilius nihil; Ille prior quippe unde se expurgat, habet: Uxor ducenda est, liberi educandi, totaq; familia Curanda; honesta est oratio; quid autem Alter regefferit, Qui jam factus Silicernium, ulterius quid speret, non habet? Vita est plena malis, mors imminet, nec deliciis datur locus. Sed appropinquo tandem nostræ domui; quid autem dicam hero, Cogito; perplexus admodum sum animo memet quomodo Apud eum excusem quem in falsam spem conieci, bono animo *jubens.* Esse. Et eccum eum me præstolantem.

ACTUS III. SCENA VI.

ARG. Plenum spei Cleophilum examinat Syrus, certiore eum faciens de patris avaritia, quod audiens Cleophilus de spe sua prorsus deicitur, cui animum reddit Syrus consilium de novo struere promittens.

CLEOPHILUS, SYRUS.

O Fulcimen spei!
Inventorq; meorum bonorum omnium, quàm lator te videns!

Spero Deos Immortales coëptis favisse, redisti tam citò.

S. Longe nunc errat ille novi, nam rem confectam esse putat;
Cum nihil factum est minus. C. & me beatum, si res cessit bene!
Sed quid non propero illi obviam, ut gratuler adventum? mi Syre,
Salve, gratè advenis. S. Ah, vereor non ità gratè, Cleophile.

C. At ar, quí sic, Syre? S. Nihil profecimus. C. Dii vetent malum!

S. At nihil prorsus. C. Næ ego sum omnium qui vivunt miserimus;
Qui ex tantà spe in tantam desperationem subito incidi;

Verùm, dic, Syre, nil annuit Pater? S. Imprimis gavisus est,
Dum tua facta, & laudes prædico, at simul ac de pecuniâ
Verbum, continuo hæret, & tanquam confixus telo, stupet.

C. Sic faciunt Avari; dum quid eis memoras quod esse in commodum
Videtur, arriquant aures; at simul ac mentionem facis
Nummi, aut quid flagitas, jure id licet, surdescunt præterea.

S. A quo quis meliori jure quid petat, quàm gnatus à patre?

C. Durus est Pater. S. At minimè meretur id nomen, Cleophile.

C. Quas commehsus est causas cedo, quò minus hoc fecerit?

S. Quas tu stupebis, audiens, Cleophile: Nam cum septem minas
Memoro, extemplo exclamat, actum est, non mihi sunt septem
obola.

C. O Jupiter! siccinè nos ignaros est ratus, ut non melius
Quàm re abundet, sciamus? & hæccine tu audistitamen, Syre,
Nec

Nec quid dixisti ? S. Quid dicerem ? C. Debuisti refellere
 Quæ tam fide locutus est. S. Oh, Cleophile, non nervos decet
 Sic dominos refellere. C. Non tamen oportuit tam citò credere.
 S. Non credidi ; at dixi eum posse ; nil magis profeci tamen.
 C. Quid ? inficias irer ? S. Id fecit, inquam, constanter negans
 Se quid in hac re posse. C. Proh Deum atque hominum fidem !
 Patri

Tàm nihil curæ est commodum nati, ut huic, quantum possiet,
 Etiam obstiterit ? spes unica in eo erat sita, nunc quid ab aliquo
 Sperandum fiet, hic cum mihi negat prorsus opitularier ?
 Me infortunatum ! quàm omnia videntur mihi adversa cedere,
 Cui neq; res, nec Fortuna, nec parentes deniq; favent !
 Quid nunc mihi agendum putas, Syre ? S. Me multum miseret
 tui, in cuius adversa vultus tuus, in cuius adversa vultus tuus

Here, cui adversantur omnia ; quodq; malis nequeo succurrere,
 Id dolet magis. C. Adeò confunditur mihi cogitatio

Omnis, ut quid agam, aut quid consilii capiam, prorsus nescio.
 Tu ergo bene me desere, Syre, sed volve, revolve, ut soles,

Rei nostræ quomodo provideas, & si queas, ex his malis
 Me profinus expedi. S. ô utinam id potui, in me nulla esset mora.

C. Novi, far novi quàm velles nostrum commodum, Syre, de
 novo

Itaque, cum prius haud pro voris successit, consilium strue.
 S. Hercle nil video quod hic optari potest, si quid tamen

Potest, non desinam cogitans, & moliens, dum fiat hoc.
 C. O Syre, reddidisti animum mihi, fac ut dicis, obsecro. S. Fa-
 ciamus

Memoro, exemplo exclamare, agam est, non militare legem
 opola.
 C. O Jupiter ! sicne nos ignavos est tamen, ut non melius
 Agam
 Nec

ACTUS III. SCENA VII.

ARG. Phedo & Scopilus memorant Laches versutiam, quem Syrus, vaserimus licet, circumvenire sua astutia non potuit, nec quid pecunie extorqueret.

PHEDO, SCOPTILUS.

Nonnè dixi tibi quid futurum erat, Scopile? **S.** Ita quidem, In hac re mihi visus es hamularior, Phedo. **P.** In posterum mihi

Credes? **S.** Qui magis? **P.** Certè sat acciperam qualis homo Fuit Laches, quam nummi magis amans, quam ut hoc modo perderet.

S. Ejus versutiam miror audiens, qui servi dolum Caput tam citò. **P.** Oh, licet alias non tam acutus componitur,

Hic certè satis. **S.** Prius quam servus eposq; processerat, Ut quid de pecunia apertis verbis ageret, fertur senem

Rem deprendisse, qui timens ne Syrus illum circumvenerit, Ad responsionem sese protinus accinxit. **P.** Et callidam

Quidem; nam non dixit se posse suppeditare pecuniam Cum potuit; hoc enim non esset patris; at maxumè velle

Cum non prorsus potis sit propter facultatum inopiam; Idque admodum dolere quod subvenire non posset.

S. En quàm senex sapuit sibi Miror nunc qui fert hoc Cleophilus, tantà cum decedit De spe. **P.** Totum esse in doloribus aium. **S.** Sic reor.

P. Qui cum primum de Syro accepit patris patrimonium Continuo exclamavit, o Jupiter! hocine est patris, obsecro

Tam nihil de nato curare, ut ejus negligat bonum? Siccinè facere patrem decet?

Dein, tanquam non compos mentis, se nunc huc, nunc illuc rapere,

Quàm multa accusans sinistra fata, quod sibi

Non meliores obtigerint Parentes ; & dein, Fortunam malam,
Quæ nihil pro voluntate concesserit.

S. Ità me Dii ament, quàm vellem hoc vidisse! nil delectasset
Magis. Nonne dignus est talis qui cum ambitione sua malum hoc
Lucratur? P. Si cuncta ad vota fluere haud ferendus esset

Brevi : nam pridè alloquens eum comiser,

Vix verbum commiserat ; et prae se ferens

Fallidum osculo quoddam, nupto facto, per seor, fretus,

Me contempsit admodum, nullo in loco habens.

S. Proh stuporem hominis! pol. forsan quòd videtur is

Sibi magnum, quid fecisse, & aliis sic videri putat.

Ignorans quàm omnes interim suas ridet ineptias.

P. Multum risus inscitia ejus prebet. S. Et prebebit indices

ACTUS IV. SCENA I.

ARG. Si perfecisse opus quod in tributa agentum fuit, hunc, hunc, hunc,
idque magis quod pecuniam nunc acceptum est.

ESSICUS.

Nihil tam durum est, & arduum, quod non labor

Impulsus largæ mercedis spe confecerit.

Hoc ingens susceptum opus quod multi temporis

Visum fuit, eximularus spe pecuniae.

Ecce illud ad finem perduxì quam brevi!

In inopia & mileris denique diu!

Nec mirum, nam qui pauper est, nunc est indigena.

Necesse est ut vivat in miferia, cum adipsam

Absq; hoc nihil potest ; opes sunt quæ curant

Præstare aliis, faciunt, ha. formam, gloriam

Et quodcumq; inter mortales in pretio fiet,

Dederint ; arceant dolores, & gaudia

*Vitam plenam reddant; sine magis ducoris,
Seu beatis deliciis, seu quo alio fruatur
Quod magis optatum est, et tunc debet omnia
Cum laboris mei mercedem accipere,
Septem minas, quod spero propediem fore,
Hæc, & ipse, quæ dixi modo, continuo feram
Maxima commoda, atque delicias plurimas.
Sed quid hic sit, & non ubi ille Pindarus sit
Illico queram qui mihi hoc argentum solverit.*

ACTUS IV. SCENA II.

ARG. Cleophilum ultra statutum tempus non venit. Pindarus, maxime verens ne interim venerit, ædificus argentum faciens, cui non habet quod solvat, & revera, ut sit, inter hos timores accendit, cum soluta mina, vir, autem ne viri tabulam sibi consecratam latet, quam ante fecit confecerit.

PINDARUS, ÆSSICUS.

QUID, voluit juvenis hæc moræ, verba, descio.
Quid enim est quod hunc expecto dum venerit,
Nec venit, tamen, non tunc tunc accipio.
Et multæ dubitationes mentem solvant.
Nè non tam bene res habent, sicut ac dixit Syrus.
Nec de nihilo hoc debitor sum, super audiam.
A quodam, qui parum esse sumptus parcissimum.
A quo nè quid pecuniarum ullæ ante restaret.
Quod si sit, tibi respondendum est admodum, ut inspiciam.
Memet ipsa, malis implicui, dum gratia ponitur.
Juvenis hæc facere sibi, nam de desiderio.
Vicino Æssico, cui sculpendam Tabulam
Tradidi, me solum, ei pecuniam, ut, cum illo hanc spectam expulsum injuriam.

Quod si nunc Cleophilus hanc nequeat à patre
 Impetrare, (nec quis est alius à quo impetret)
 Continuo ad me venit. *Æscius* omnium petens
 Quid illi dicam? non meam rem esse? at fidem
 Dedi. me non posse? at nec sic me expedivero,
 Quippe jure nomen exigere possiet.
 En quantas modò stultitiae pœnas pependero
 Et vix mihi! video quem minime velim, *Æscium*.
 Recta ad me venit, quid illi respondeam
 Non habeo. *Æ* Salvo sis, Pindare. *P* Tunc es, *Æscice*?

Salve; perfecisti quod tibi dedi negotii?

Æ Perfeci, ac acquisitè. *P* Tam cito? *Æ* Pindare
 Nescis adhuc quid faciat amor pecuniae?

P Me miserum! nonne de hac totus perhorruì?

Æ Quam paratos tardos reddit, legneiq; impigros?

P Si nunc flagitaret, perii; *Æ* Hæc est quæ meam

Promovet industriam, cujus est gratia

Quod nunc adsum? *P* Acum est. Nonne cupui illius

Evadere quod tandem fuit oratio?

Quid ais *Æscice*? tam brevi hanc? nondum fieri potest.

Æ Quid ita nondum? *P* Non adhuc juvenis solvit mihi.

Æsc. Qui juvenis? *P* Cleophilus. *Æ* Qui Cleophilus?

Aut quid de eo? *P* Qui commisit mihi Tabulam

Illam, quam tibi tradidi. *Æ* Quid non est tua? *P* Non.

Æ Oh! sicinè ludere me tudes? *P* Non studeo.

Æ Quid hoc mea refert? quid mihi cum Cleophilo?

Nonne tumet dedisti? se promissi solvere

P Non negi, promissi, & solvam. *Æ* At quando?

P Simul ac

Is mihi. *Æ* Quid, inquam, mihi cum eo? nunc volo.

P A me nunc? obsecro. *Æ* Nihil agis, necessitas

Me jamdiu premit, nec finem diutius

P Non mihi tantum est, quantum flagitas, *Æscice*.

Quod

E

pl

Id tamen quod mihi est, licet ægrè possim,
 Dùm tuas necessitates sublevem modò,
 Reddam. *Æ.* Quantum est? *P.* Non tantum adeo est mina, nec
 tamen
 Est spernenda. *Æ.* Mina? quid hæc ad septem? *P.* Scio,
 Verùm potest aliquantulum hæc prodesse, dum
 Quod superest, pareretur. *Æ.* Benè, accipio, Pindare,
 Conditione tamen hæc, ut mihi intra triduum
 Totum exolvās; *P.* Fidem dō, atque libenter quidem.
Æ. Memento sis, audin? *P.* Audio, & meminero probe.

ACTUS IV. SCENA III.

ARG. Pindarus graviter in affectus statuit ad Cleophilum continuo adire,
 & cum eo injuriam expostulare.

PINDARUS.

Quis posthac alicui amplius fidendum duxerit?
 Quam multa peccatus est me ut operam darem
 Hæc in re; quod si facerem, non opus foret
 Ut timerem de nummo, qui continuo daret.
 Ecce suscepi & curavi, ut confecta fier,
 Nondum venit tamen, ut promissum mihi
 Præstet, Interim impatiens moræ, Ellicus adfuit,
 Et laboris mercedem postulavit; &
 Jurè; nam reddidi memet illi obnoxium
 Hanc ut solverem; quam habui, minam dedi;
 Minimè satisfactus homo quod non totum ruli,
 Vix aut nè vix mi triduum concessit, dum alicui
 Sex tribuam. Unde autem tantam confabō pecuniam
 Meherclè actum est, nisi interim veniet Cleophilus,
 Qui hunc mihi demserit timorem. Sed quid moror
 Ejus adventum, & non continuo quero ubi sit,
 Ut cum illo hanc apertam expostulem injuriam?

ACTUS

CLEOPHILUS.

ACTUS IV. SCENA IV.

ARG. Phedonem dum secum cogitat de plurimis Cleophilii miseriis, eandem
Juvenis istius serjo miseret, illi quoq; Scopilum, agre licet, conciliat, unde
cum illo in gratiam redire ambo statuerunt.

SCOPILLUS, PHEDO.

A Udistin' autem illum adisse ad Cleophilum,
Phedo? P. Absque. S. Tam verò ira incensum? P. Certe ita est.
S. Nostin' autem quid tam agre fert? P. Traxit moras
Cleophilus ultra tempus, nec promissis sterit,
Interea autem temporis accessit Ellicus.

Et ab illo postulavit pecuniam;

Quod hominem fere redegit ad infamiam.

S. Nec mirum, nam cum quid à nobis exigitur,

Jurè licet, reddere id pigre admodum solet;

At cum solvimus aliena, nil dolet magis.

Siccine autem rem habere pro certo habes, fodes?

P. Pro certissimo. S. Sed nostra sententia,

Cleophilii res peiori in loco nunc sunt sita.

Quàm prius unquam, Nam præterea quod omnibus

Juvenibus ridetur, accidit hoc quod pessimum est.

Pindarum ex amico sibi fecit inimicum.

P. Ità me Di j ament, si me non nunc secò

Illius miseret Juvenis, qui tantis undiq;

Circumclusus est miseriis. S. Quid, hinc illane

Misericordia debetur, qui nullius tui

Tantis malis & angustis se involvit?

P. Eò magis. Scopille, si vel impetrantiam

Hoc fecit; inquit, quia errat, qui dicitur

Qui vero quid appetitur, quid sit

Cessurum videt, hic manu non movet.

Ab hominibus, quod, quid facit, facit, sciam. S. Illéne insciens, quod hoc sibi confavit malis, Qui quò tantum pecunie solveret, Nihil esse scivit? P. At saltem spes impulit. S. Quí potuit sperare cedere, cum nobilis erat? P. Locus? P. Oh! Locus erat amplius, imprimis tamen Domi erat Pater locuples. S. Locuples? P. Deum mentis. Tamen. P. Quid si? Nonne facile erat filio Sperare vel maxuma à patre, per patrem dicere, Eo tempore præcipue, cum de commodis Tanto agebatur? dein, plurima pollicetur Sibi de voluntate aliorum & munere Potuit. S. Quà de re? P. dico cedere. P. Quid istud rogas, Scoptile? certè suo nupere facto frectos. S. Dii Immortales! num vel tu inceptis, Phedo, vel eum Propter suas nugas derides? Meruisse quid Illum propter levia ista reris? P. Non non, At dico eum, cum grande id fecisse se, Quod fecerit, putarit, potuisse volvere Multa & magna de suo necesse. Nô sit necesse, Scoptile, quàm quisque de suis rebus, inuoluitur. Qui laudem venatur, supra quàm se esse, solet Æstimare. S. Hinc tanta spes potuit impelli? Ut dicis, si non melius quàm te contempta? Viderit. Estne credibile, mihi, ut cæciore deo? P. Credibile ais? nihil certius est. Nam qui ambiunt Honores talpæ cæciores redduntur; hos Stupent, venerantur, adorant, nec quid agunt sciunt. S. Vah! faceflat quò dignus est cum inficitia sua. P. At non te sic decet, Scoptile, nam qui plus sapit, Non tam debes eum spernere, quàm misererier, Quòd existumat se sapere, cum nihil sapit.

S. Quam.

S. Quamvis odio est mihi tam insignis stultitia,
 Et contemno audiens, tamen qui potero, seram,
 Cum tibi sic placet, Phedo. P. Recte, & quod te decet
 Facis, Scoptile; jam satis ambo illius ineptias
 Risimus; amicè magis tandem faciamus, &
 Illum sodalem esse recordemur. S. Hoc cogito.
 P. Dein memores simus illum juvenem esse. S. hoc quoque
 Animadvorto, & cum hæc ætas raro peraspit,
 Illum propterea magis excusandum puto:
 Id qui fecit quod in suos annos cadit.
 P. Scitè, ita me Dii ament, loqueris; ergo eum proxumè
 Conveniemus eum, redeamus in gratiam;
 Et si adhuc adversa fors affligerit, & male
 Res cesserint secum, condoleamus statim,
 Cui minime Fortuna favet. Verum si fiet
 Ut prima cæpta obsecundetur sibi, & omnia
 Votis obtigerint, lætemur cum eo
 Ac si quid nobis inde lucri accesserit:
 Quod si sic faciemus, video nos non modò
 Apud eum gratiam facturos, at ad alios
 Latuos commodum; Nam Juventus reliqua
 Cum adverterit nos laudem ingerere industria,
 Ad studia tractanda & ipsa concitabitur.
 Sicq; literas in majus movebimus.
 S. Tecum sentio, Phedo, & ut dicis faciamus volo.

Actus

ACTUS IV. SCENA V.

ARG. Hac in Scena inducitur Syrus multa secum medicans quodnam Consilium inibit, aut qua ratione eos aggredietur, herum ut ex his rerum angustia eripuerit.

SYRUS.

JAm vides quo in loco ejus res sunt sitæ, Syre;
 Quamq; nullus tibi segnitæ datur locus,
 Quæ nisi altu providentur, herum pessum dabunt.
 Rape te igitur sine morâ & prospice his malis.
 Etiam atq; etiam cogita quid consili
 Capiendum est, in summis enim stant omnia,
 Quid si hæc viâ aggrediar? Nihil profecero.
 Si hæc autem? Nihil magis. Si hæc veruntamen?
 Tantundem est. At nunc scio quomodo me accinxero.
 Conveniunt hodiè quodam in oppidi loco.
 (Qui satis mihi notus est) Docti & Divites;
 Confluunt audiendi Juvenes gratiâ,
 Qui illic ingenii sui faciunt periculum.
 Illuc me protinus rapiam ac heri Statum
 Ostendam, quàm afflictus habetur & penitus miser;
 Dicam præterea, quàm dignus est melioribus
 Hæc qui patitur; ingenio quanto componitur.
 Quodque nuper fecit, certiores faciam.
 Hæc stupebunt forsan audientes, ac heri
 Duræ miserti sortis, largiter (ut solent
 bene meritis) illi exhibebunt munera.
 Si hoc fiat, quod fiat precor, consilio meo,
 Mihi ipsi amorem stabilem comparavero.
 Hero gaudium solidum, & æternum decus

F

Actus

ACTUS V. SCENA I.

ARG. Pindarus in moenibus Cleophilum querit, quicum inquam nuperam
 supplicium.

PINDARUS, CLEOPHILUS.

UBI ille Sacrilegus est, ille foedifragus,
 Quem neque verba, neque promissa, neque fides tenet?
 C. Me miserum! audio Pindarum loquentem? & is est?
 Hei mihi! nunc quid agam? P. Hicne est ille Cleophilus
 De quo tot praeclara accepi, quam probus fuit,
 Et virtute insignis adolescens? C. Audi, etiam me nominat;
 Et reprehendit aliquid in me criminis.
 Vereor ne offenderit alium nostra moras
 Quod non adhuc mihi solvitur pecunia
 A me, cum prius hoc me facturum dedi fidem
 P. Illene autem agit probe, qui me his doliis circumvenit?
 Quam vellem nunc illum mihi dare, ut totam banc iram evo-
 mam
 In eum. Et ecce iam juvenem istuc honestum! pol' veni in
 tempore;
 Nam nisi de improvviso hunc adortus essem ego, se se cito
 Subduceret, credo, nam, vide quam sedit latere. C. Mo-
 vider,
 Diutius latere non possum, prodibo illi obviam,
 Ne quid ex hoc timore suspicabitur. Salve Pindare.
 P. Oh, salve, bone vir, quam probe solvisti fidem!
 C. Ne irascare, obsecro, Pindare, nam mihi. P. Nisi quid?
 C. Adversa mihi obtigerant omnia, me certe moras
 Nunquam accusasses. P. Commentum hercle lepidissimum!
 Et sic te expurgatum ire quæris, anne? C. Oh tace,

ACTUS

F

Non

Non rectè putas si ita putas, Pindare, P. Egon, ut tacebo?
ego

Non recte puto: nonne dolos laveni vultros? C. O utinam
meam

Mentem intellexi melius, Pindare, quam doluit,

Cum videbam non posse fieri ut promissa tibi solverem.

Quàm multa cum animo volebam, consili nihil

Mittens, nihil industriae, in hac re dummodo

Præsidio siem tibi, non tam sollicitus de meo

Bono, quàm de commodo tuo, ut id in majus promoveretur.

P. Quasi hâc in re meum commodum non erat tuum bonum.

Sed dic, quid est quod obstitit, quod minus hoc effectum

dares?

C. Modò potis es ut audias, Pindare, dicam tibi, sed interim,

Illam tuam iracundiam depone, obsecro.

P. Depono. C. Dum mecum volvo quàm nihil morans

Nostram suscepisti conficiendam rem, studeas.

Ut mihi visus es, inservire nostræ gloriæ;

Nè ingratiſſimus omnium videar verens, nisi

Operam dem sedulo, ut tuis vice commodis

Provideam, illico mitto Syrum domum ad Patrem,

Qui meas res illi aperiret, & pecuniam meo nomine

Rogaret, hanc utpotè eum acciperem, tibi redderem.

Cum quàm abundat re Pater, satis intellego,

De ejus voluntate nè minimum suspicor.

Quin omnia servo reddiderit, nihil hæsitans.

Sed longè aliter res cedit quàm reor. P. Quorsum hæc oratio

Evaserit tandem vereor. C. Nam servus, ut jubeo, statim

Rus cedit, adit Patrem, videt, alloquitur, cuius causa adest.

Dicit ei; sed ludit operam; nam lacrimis tibi

Tam durum Patrem memorans, nil prorsus promovens,

Quàm angustis ego voror quamvis docet, inanis redit tamen.

P. ô Jupiter, huc tandem res rediit ? hæc mihi
 Memoras, & expectas dum placidus audiam
 Tamen ? Nam quantum video alteræ sex minæ
 Sunt mihi conficiundæ. C. Oh ! non capis quid volo,
 Pindare, non est ut verearis tu de pecuniâ, quod Pater
 Non concessit, habeo enim undè aliter hanc assequar.
 Hæc eâ causâ dixi tantummodò, ut exultationis
 Locum apud te invenirem, cum videres moræ
 Tam justam causam. P. Bene audio, sed dic cedo
 Undè habes aliter hanc constare, cum pater negat succurrere ?
 C. Nè sciscita hoc, sed dictum puta,
 Pindare : Nam perquam vera esse quæ dico invenies propediem.
 P. Hæc modò sunt verba vereor, Cleophile ; non enim
 Video, quomodò hoc fiat. C. Tu forsan non vides,
 Pindare, at ipse certè scio. P. Vide sis, Cleophile, nè me
 Rursus in fallam spem comicias. C. Si tu vivis, Pindare,
 Hoc faciam. P. Sed brevissimè, nam dedi fidem
 Assico, me intra triduum totum solvere.
 C. Oh, nimis est ; eras, si vis, facies. P. Bene, sis memor
 Hoe ut agas, & in bonam partem accipio omnia.
 C. Ipsène hoc ut non memorem ? certè effectum dabo
 Quàm brevi. P. Sic face. Quod nunc manet, domum
 Rursus adibo, te ibi expectans dum venias. C. Nec expectabis
 Diu. Nunc, Syre, nitere, tenta, explora omnia ;
 Si quid habes vel caliditatis, vel consili,
 Nunc certè opu' st ; deprome totum : quàm tremo
 Nè nunc non omnia pro votis succederent,
 Nè quod meditarur Servus non fieri potest ;
 Vel si fiat omnino, serò fiat nimis.
 Quodeumq ; est quod agit ille, prorsus nescio ;
 Aliquid tamen agit, & id quod agit visus est
 Maxumè considerare quod cesserit bene.

Nam

Nam exiens, me bono esse animo iussit : Omnia
Dii benè vortant precor.

ACTUS V. SCENA II.

ARG. Hac in Scena Doctorum quorundam larva munificentià includitur
quos consulto aggrediens, Syrus, pecuniàm ab iis nullo negotio impetrat.

MITIO, SYRUS, HEGIO, POLYDORUS,
EUTYCHUS.

A IN hunc juvenem, Syre,
Tot voraxier angustis ? S. Consultissime
Mitio, aio. M. Tantòq; ingenio præditum
Tamen ? S. Si, qui quid agunt præter ætatem suam, Mitio,
Annisq; primis sedulo nituntur ad ardua, quiddam
Supra ceteros merentur, hoc profectò Noster maxumè
M. Audin', Hegio, quantum ingenium narrat Syrus ?
H. Audio, & demiror, ut qui nondum adhuc annum Vicegi-
mum

Attingit, tanta tractare ; prodigii simile est.
Sed quid vos duo ad hæc, Polydore & Eutychè ?
P. Certè quod ad me spectat, stupeo hæc audiens.
E. At ego, si fieri potest, magis.
S. Omnes, en Nostri Laudes uno ore prædicant.
Spero statim fore, sortis ejus ut miser, mupera
Contribuant, unde ex his malis emerierit.
M. Certè me multum miseret hujus juvenis, ut
Cum tantis amoni doctibus præstat, & incipit
Indubitatis signis, magnam futuram indolem
Tam maturè prodere, his infortunis.

Principia obstantur; dignior est pol' premis
 Qui afficiatur, & hoc illi studeo facere! S. Ita
 Me Dii ament, quàm nunc te amo, Mitio, qui grata adeo

Auribus nostris dicis; utinam vos ceteros

Eadem teneat sententia. H. Tecum sentio

Omnino, Mitio: nam si mercedem suam

Tuleris, hinc salacius se amantat

In arduis; sine minus hunc assequatur, sicut

Iis quibus iusta est, paulatim delabier.

S. Arrige aures, Syre, adhuc pro votis tuis

Succedunt omnia. P. Ipse Ioseph cepit multa meditarier,

Qui mea dona benè collocem, ut qui accipiant, non indigni
 fient.

Nunc jurè lætor, oblato mihi tandem tali, qui sibi

Hæc verè mereatur. E. Ego revera nunquam studebam magis

Alicui benè facere, quàm huic, cuius rerum angustias simul ac

Audii, me ejus miseresat. Parul; illico malis

Subvenire. S. Me scilicet omnes consentiunt.

M. Heus, Syre, has septem minas da Cécrophio

Nostrum omnium nomine, jubeq; bono animo

Esse. S. Dii tibi benefaxint, Mitio, & omnibus vostrum, qui hero

Hodiè vitam acspem reddidistis in integrum

Ad eum protinus me rapiam, obsecro, mox

Faciamq; ut jubes. Valere singuli.

M. Qui virtutem studere promovere in melius. S. Literas

In melius proscindere percipiente, debent, ceterisq; suis

Ut nos fecimus hodie, potest accipere ac literas. H. Nam ad hoc

Efficiendum nulla est melior, quàm quam nos hoc tempore

Aggressi sumus, via. P. Id ipsum accidit quo de nostro magis

Facto gaudeamus, quod optumè est, meritis, in quem munera

Contulimus. E. Rectè dicis, Polydore. Omnes, quod decet

facimus.

Enigmata

Actus

ACTUS V. SCENA III.

ARG. Syrus hic inducitur de suo facto nuptio exultans quod tam prospere
sucefferat, gaudetque imprimis quod herum ē miseris & doloribus statim
expediat.

SYRUS.

Quis omnium me nunc vivit felicior ?
Quis fortunatior, cui omnia tam prospere
Hodie cesserunt ? Te, Fortuna quæ bene
Inflasti, cui Susceptus ut non frustra sient
Concessum ire placuit, Te primo feram ? an mihi
Potius, hæc qui ausus sum suscipere, palmarium
Tribuam ? Di Immortales, vobis magnam habeo
Gratiam, qui hoc consilium venire in animum
Mibi voluistis ; Nunc Scio quod vos nil later
Sed in aperto sunt omnia, qui tanta Viros
Instruatis prudentia. Quam gaudeat audiens
Hæc herus, cum pro certo accipiet res suas
A me adeo feliciter esse gestas ? Jam satis
Scio illum totum esse in dolore, sollicitum
Admodum de pecunia quam Pindaro
Debet, illam quæ ratione contecerit
Jam quoque reor adventum nostrum expectat diu
Verens ne quid nunc adversetur conatibus.
Nam sic nempe natura comparat Indus
Mortales, ut si laboremus angustis
Et aliqua forsan emergendi ætus vis
Si dum hæc aggredimur, quid interdet prope
Prius quam nunc, nunc nunc nunc nunc nunc nunc

Protinus & desperatio semper solitos

Duriora, quàm opus est, nobis proponere.

Noster totus est in his cūis, certè scio;

At timoribus hīsce illum breviter eximam.

ACTUS V. SCENA IV.

ARG. Mirante Cleophilo quid raudu moratur Syrus (nam omnis mora desideranti videtur longa) interim accedit servus, cuiusque omni timore liberat.

CLEOPHILUS, SYRUS

Miror nunc quid agit Syrus, aut quid capta consistit.

Quàm totus nunc timeo, ne quod monitus est

Frustra est: Nam si res pro votis accesserit,

Multò citius rediisset, certè scio.

At ecce quem è longinquo video. Noster istene

Syrus est? an non? & certè is est. Hic dies

Vel miserrimum me, vel fortunatissimum

Statuet. Jupiter excelle, cui curæ nos sumus

Mortales, fac mihi lætus nuntius hodie

Ille fiet. S. En video nostrum Cleophilum

Præ foribus me præstolantem, & tristi aspectu

Voltu; causam novi; at faciam ut hilaris fiet

Statim. C. Me beatum, si quis portet boni

Servus! nam properat, & videri mihi interitum

Gaudere de aliquâ re quæ cecidit sceleris;

Dii boni, sic fiat precor. & salve, Syre.

S. Et tu millies, Here. & Tu ante omnes.

Dic, Syre. Sum felix hodie, an miser? S. & bonissimum!

C. Effare, quæso, Syre, quid est? S. Diis admodum
 Amatus es certè. C. Sic cupio; sed ne linas
 In longius spe differat; sed rem loquere.
 Obsecro. S. Sic faciam; & primò te felicissimum
 Esse dico. C. Utinam, Syre. S. Si qui, quæ supra sua
 Sunt vota, assequitur, & quæ spem vincunt, obtinet.
 Prosper & felix re verà dici possit.
 Tunc Tu maxumè. C. Dic amabo, mi Syre,
 Spesné tibi ulla datur assequendi pecuniam?
 S. Spes datur, inquis? jam assecutus sum. C. Cave sis, Syre.
 Ne in falsam spem, me hunc conjicias. S. At quò magis
 Credas hæc ita se habere, ut dico, Cleophile.
 Eho hîc tibi; jam credes oculis? C. ô Syre.
 Mi Syre, videon argentum? an quod vellem ego,
 Somnio modò? S. Pol utinam sic somnare mi
 Sæpè contigerit. C. Me faustum! quantum est cedo?
 S. Totum quantum petis, Cleophile, septem minæ.
 C. ô bonorum meorum Inventor omnium,
 Syre; unde hîc argentum cudisti, obsecro, cum nihil
 Planè spei hoc efficiendi apparuit? S. Audies.
 Nôsti, opinor, istunc locum quo conveniunt
 Tyrones, qui doctis imbuuntur Artibus
 Ad exercenda sua ingenia. C. Quem magis?
 S. Dum multa tecum volvo quibus rationibus
 Memet accingam ad hæc cudendam pecuniam,
 Divorsa apud me statuo, nunc hoc, nunc id sequi
 Consilium; minus utile verò vîlî respuo;
 De integro sententiâ condo; rursus hanc
 Tanquam inconcinham, minus & aptam repudio;
 Tandem fortè venit mihi in mentem, adeundum eum
 Locum quem dixi modò. C. Quid ibi agendum cedo?
 S. Scies. Forfan accipio hunc statum esse diem.

Quo, pro more, hic conveniunt eruditi viri;
 Optumam mihi oblatam facultatem puto,
 Si hic una descendam, & petendi copiam
 Apud eos nihil faciam, tui nomine;
 C. Sperasti tibi te petitionis locum
 Inventurum, Syre? S. Quò prius, Cleophile?
 Nam nisi illos, qui profecti sunt literis,
 Et quanto pretio sapientia habenda est, sciunt,
 Milereret eorum qui hæc præditi malo
 Quodam fato in vitæ miseris inciderint.
 Quos eorum milerum iri putas? C. Adepol
 Ita est ut dicis, Syre: quàm solidus ipse fui,
 Qui non melius hæc viderem? S. Hoc ergo perplacet
 Consilium: sine morâ continuò huc me consero:
 Indè quattuor è primis seorsim adior:
 Quid est quod velim, doceo: quantis malis Herus
 Opprimitur apud illos primò commemorò dolens;
 Dein, quàm dignus est mellioribus, qui hæc subit,
 Ostendo; unde ad laudes tuas continuò transio,
 Cleophile, ingenium tuum mirabile prædicans.
 C. Ingeniosum caput! sed quid illi cedo ad hæc?
 S. Audientes ingenium stupent, hocq; eo
 Magis, cum de ætate certiores ficio:
 Nam quod pro magno facto duxerant prius,
 Tunc mirandum esse, & par prodigio existimant.
 C. Nostræ ætatis autem aliqui moveat viros?
 S. Non, si tu essent, Here, potuerunt magis;
 Nam simul ac à me tua accipiunt infortuna,
 Uno ore exclamant tui ingenio præditum
 Indignum esse qui poteres hæc incommoda:
 Dein quod docuimur, illius illicet, ut hæc,
 Posthac incumberes, nil moratus his malis,

Munera largiri unanimi consentiunt ;

Nec est mora, quin mihi continuo has septem minas

Reddunt, tibi ut restituas, bonoq; esse animo

Jubent. C. Me beatissimum cui tanta hodie

Præter spem acciderunt bona mihi Syre, quid tibi

Faciā pro hoc facto, qui tua providentia

Ex miserrimo, secisti me faustissimum ?

S. Nihil mereor. C. Tu autem, quid mereris nihil

Pro tantis ? sed faciā ut posthac senties

Mea beneficia uberius, Syre. S. Gaudeo plurimum,

Si quid ego feci, aut facio quod placeat. Here.

C. Oh, quasi non satis expertus eram erga me tuam

Benevolentiam. Sed nunc me promissa advocant.

Ut festinem ad Pindarum, tu interim tuo

Gaudeto facto, Syre, S. Laetamur hodie integrum

Feci Hero, mihiq; amorem comparavi & decus.

Actus

Actus

Actus

Actus

ACTUS V. SCENA V.

A R G. Phædria accepta a quodam Cleophili proferunt, statim se protinus ad Phedonem & Scopilum suos inimicos sedales & Corythones, se conferre, eosq; hujus rei certos facere.

PHÆDRIA. T.

A Udio illos cum eo rediisse in gratiam:
 Quod si ita est, ambos pavifuros esse scio.
 Cum omnia ex animo obsequisse ei cognoverint.
 Pol Syrus ille alturus est servus, qui totis
 Siet sua calliditate ex tot angustis
 Herum suum expedire quantum enim intelligo,
 Desperanda sunt prius fors Cleophili.
 Tot oppressa erat undiq; difficultatibus;
 Nunc fausta videtur admodum. Sed quid moror,
 Et non continuo, illi ubi fient, queram, quibus
 Hæc dabo? & eccos quos volo Phedonem & Scopilum /
 Adibo, & salvere jubebo. Salvete, intimi.

S. Audientes ingenuum stupent, atq; eo

Mach. cum de re certe certos facio:

Nam quod pro magno facto duxerant prius,

Tunc existendum esse, et per prodigio existimant.

C. Nescio, sed magis meum est, si sciam.

S. Non, si non essent, Hæc, perierunt magis.

Nam simul ac a meum scopilum infortuna,

Ubi exclamant tali ing. O prædram

Indignum esse qui pateris hæc inconvicta:

Dei quoque doctrina, siudat aliter, ut facit,

Posthæc mensurabiles, illi moratur his malis.

Actus

Manera

Continuo Phedro & Scopilius accipere a Phædria Cleophilum bona fortuna, gaudent;
unde omnes unanimiter statuerunt Cleophilum adire, eique successum congratulantur.
Quod ceteris anteponebat, primum exultant; hoc elegit.
Phedro & Scopilius Phædria.

Tunc eras, Phædria, & salve. S. Salve plurimum, Phædria.
Phæ. Audivilis quid obigit Cleophilum hodie? Phæ. Certe
nihil.

Sed à te fac audiamus. S. Hoc quippe percupimus. Phæ. Quod is
Nuper ærumnis laboravi opinor, ôstis. Phæ. Probè.
S. De pecunia quam debet Pindaro nunc agis iuciter.
Phæ. Tènes. Ex his mulieris alium hodie eripuit servus sua
Aluntia, Phæ. Quid ais? cuius ista est Aluntia
Hæc qui elocera? S. Nam, incredibile est. Phæ. Hæc tua arte
fecit Syrus.
Phæ. Stupendum quid nates. Sed, hic agis Phædria, qui hæc
fecit cedo?

Phæ. Pol credo concinnam ac aptum consilium esse dicis, cum
audies.
Quale sit, Phædo. Phæ. Fac ut audivim. Phæ. Sic faciam. Dum
Natum
Multum dolet Cleophilus, qui tot implicatur angulus.
Nec quò se vortat habet, his mentis perplexus doloribus.
Vocat ad se Syrum, cumque obnixè rogat, ut eum in se nihil
Invenit auxilii, ille suis consiliis se adiuvat illico.
Innumberat: quod cum audiret Syrus, quamvis nullum videret le-
cum

Unda emergat herus, tamen officium fidelis servi ducendo
Omnis experiri, dum quæ ratione atque veritate
Continuo

Ille continuo se accingere, & omnem movere sedulo
Lapidem, volvere, nec quid minere consili
Hoc dum efficiat modo. Ad postremum postquam multa statuerat
Secum hæc in re facienda, rursus, impetorat
Tanquam minus idonea: tandem quid venit in mentem
Quod cæteris anteponeas, primum existumat; hoc eligit.

Phe. Quid est, Cleop? Phe. Audis. De forsitan intelligens fore

Ut hodierno die convenerint eruditi viri

In Ludo Ilerario: nostri locum? Phe. Probe. Phe. Statuit
Illic prorsus festinare, ibi sperans se pecuniam

Impetraturum. Phe. Ibi pecuniam? Phe. Istant ipsam, nec de
Ipe sua

Decidit: nam Doctos toti quodam casu ille adorsens,

Præ se fert magnum dolorem: rogamus, quid est? Syrus

Continuo rem palam facere, res fieri adorias in exponere:

Dein, ostendere quam dilatus est maioribus qui hæc patitur:
Sed quid plura? eo tandem res redit, in misericordiam

Commoti, dona largiuntur, accipit Syrus. Phe. Quantum

Aurum illi? Phe. Hoc autem scit: Cleophilus. Phe. An scit

rogas?

Rediit in argentum Syrus, ille nocte hoc solvit Pinaro.

Phe. Fortunatum juvenem narras, Phædria: S. Et meo quidem

judicio felicissimum. Phe. Certe hæc non sepe accidit

Viris quæ nunc obtigerunt Cleophilo. Phe. Hecæ gaudeo

factum.

S. Profecto tandem impetavit meus sermo miserere.

Cui omnia adeo, id fors fuerit, hæc quod amicum fortunæ

Et ex his rerum angustis dedit in emendat. Phe.

Phe. Pol gratum est audire utrumque, votum tam bene vene

Cleophilo.

Phe. Sic decet facere, Phe. Phe. Phe. Quamvis ergo res

hicce habet,

Continuo

Continuò eamus ad eum, ut gratulemur, quod tulit, Bonum :
 Phe. Hoc erit illi perquam acceptum, si sic faciamus. S.
 Placet.

ACTUS V. SCENA VII

ARG. Inter Cleophilum eundem ad Pindarum extra se rapitur gaudio, dum
 meditatur quantam gratiam statim facturus est apud Pindarum.

CLEOPHILUS.

O Fortuna, o fors fortuna! quid est me nunc felicior?
 Qui ex tantis doloribus in tanta gaudia repente incidi?
 Qui modo visus sum mihi omnium qui vivunt esse miserissimus,
 Nunc nunc sum incertus, an quis omnium me existit beatior,
 Tot inopinata mihi obtigerunt bona. o prosperæ Vices
 Gaudia imperata! nunc quoniam tanta mala in seculum acciderunt
 Ut hæc mihi vitiarent: nunc Scio Deorum perfectas
 Esse undiquaque & perpetuas beatitudines, mihi
 Cum tanta exorta est letitia, tamq; integra felicitas,
 Ut si interrupta maneret, ipse Deus esset quodcumque
 Flui? nunc cogito quantum statim gaudium debeo Pindaro,
 Qui non tam brevi me expectat, Scio, cum promissa sentiet
 Effecta illico data, non tam fidem nunquam suspicatur
 In posterum. Sed quid cessò hæc perorare? hæc
 Cleophilus ego sum, spero aliquis offensa.

Et arduos conatus accipi, per me semper illi
 Per has, indignam, te oro, ut si quid nuper indignanter tibi
 Dixi, non tam mihi quam hoc impares. C. O non agis

tero:

Com non agis indignus comparatus sum, ut non intelligam

Actus

Continuus carnis ad eum, ut gratuleretur, quod tunc Bonum
 Ph. Hoc enim est bonum, ut gratuleretur, quod tunc Bonum

ACTUS V. SCENA VIII.

A R G. Forſan eo tempore, cum venit Cleophilus cum pecunia, tunc apud
 Pindarum eſt Eſſicus, obnix ante tempus quod illi debuit flagitans, unde
 tempeſtivus Cleophilus adventus lites inter eos diſſuit; obique apud utrumq;
 amicitiam & favorem conciliat.

ESSICUS, PINDARUS, CLEOPHILUS.

Hercle neceſſitas

Impulit, Pindarus, P. Neceſſitas? qui putas me tam brevi
 Tantum pecunie coegitſſe? nonne triduum mihi

Conceſſiſſi hoc quo conſolerem? ſed quis pulſavit oſſium?

C. Pulſator prodiit Pindarus, P. Cleophile / tunc es qui fores

Has pepuliſti in tempora adeo? uenitſi ſi quod ſpero

Fers tecum, C. Argentum, medicus, ſcilicet, P. Id ipſum eſt
 quod volo.

Utinam non fruſtra tamen, C. Tu autem ut fruſtra quid a me
 fidem

Præcipue cum dediſſi, P. Spero quod non, Cleophile, C. Faxo
 hodie,

Pindarus, tu mihi me memorem eſſe ſcis, P. Ego pecuniam
 Autem mihi non miſui, ſed non te nunc plus huic oculis

Cleophile, qui citius quam peti præſtitiſſi fidem

C. Sic ſoleo ſecum, P. Certe nunc ſcio, Te ergo oro, Cleophile

Perſuade caritatem quæ in iſta non eſt inſuper

Perq; benevolentiam, quæ eſt in omni, poſſequam iniquum

Et arduos conatus accepi, præ me ſemper tuli,

Per has, inquam, te oro, ut ſi quid nuper indignanter tibi

Dixi, non tam mihi quàm iræ hoc imputes, C. Oh non agrè

fero:

Certe non adeo inſcius comparatus ſum, ut non intelligam

Quid

Quid ira faciat, quàm viros sui dissimiles reddiderit ;

Et vel amicos charissimos ad inimicitiam aegerit.

P. Quàm nunc te magis amo, qui cum soci quod meretur odium,

Nil mihi succenses tamen : suavissima Naturæ facilitas !

C. Sic decet. Sed ehodum dic mihi, Pindare ; quid est quod dixisti prius

Me tam opportunè advenisse ? P. Certè non nulla de causa

Hoc dixi ; nam jam tum accesserat Ælicus à me pecuniam

Obnixè flagitans. C. Ubi est ? P. Intus. C. Diis habeo gratias,

Tui causâ præcipuè, Pindare, rem hodierno die

Cessisse tam prosperè, qui nunc habes quo satisfacereis

Istius hominis desideriis. P. Id ipsum cogito ego,

Et gaudeo. Quid autem hic stamus, & non continuo eamus

Intus ? C. I præ, sequar.

Actus

Hæc

ACTUS V. SCENA IX.

ARG. Hac ultima in scena sociorum de Cleophili felicitate nacta exprimitur ingens gaudium, præclaraque Syri libertas exponitur, qui majori honore, quam solent servi liberi facti, affectus, in Heri aliorumq; ejus, comitum sodaliticum accipitur.

PHÆDRIA, PHEDO, SCOPTILUS, CLEOPHILUS, SYRUS.

AUDIO eum multam hodiè gratiam
Fecisse Pindaro. Phe. Nec mirum: nam solvit, ei pecuniam.
Phæ. Efficus etiam accepit laboris mercedem, septem minas
Cum gaudio; Phe. Non minimo opinor. Phæ. Etiam tanto,
Phedo, ut nihil

Suprà: nam simulac aspexit nummum, cùm forsan tum temporis
Admodum oppressus rerum inopiâ, & dolorum plenus erat,
Horum illicè oblitus, continuò exultat, resilit, exclamat,
Tanquam ex miserrimo fortunatissimus evaserat.

S. Universa pax igitur Juveni. Et eccum de quo agimus
Cleophilum cum Syro: fortunam suam, ut opinor, apud eum
Tollit; nam inter loquendum præ se fert aperta gaudii
Signa: & ecce quoties servum medium amplectitur! illius
Etiam merita de re nescio quâ in deprædicat:
Adeamus eos. C. ô felicem diem! quantam gratiam
Uterq; habuerunt mihi! quanta ingerebant encomia!
Certè ambos æternâ pace reconciliavi mihi.
Quid tibi autem faciam, mi Syre, cujus est beneficio
Quòd hodiernis bonis fruor? Sy. Ipse mereor aliquid autem?

C. Etiam,

C. Eriam, & experiere propediem. Sy. Tibi Dii bene faxint, Here.

C. Imprimis igitur te dico hodiè esse liberum, Syre.

Sy. Me liberum? C. Te, inquam, Syre. Sy. Audio. C. Dein, permitto ut ex eas,

Intro eas quoties lubet, quò lubet: eas, redeas cum placet.

Libertas perfecta datur: Sy. Attendo. C. Postremo & quod rei

Caput est, volo ut mihi sis secundus, meq; absente præsies,

Instituas, ordines omnia. Sy. Io libertas! potentia

Insignis quâ induor hodiè! hæc autem meditaris facere

Mihi, Here? C. Dictum puta, Syre. Sy. Dii, Deaq; omnes te beent,

Cleophile. C. Ut tibi non bene faxim, cujus curâ & industriâ Tot mihi congruerint commoda?

At eccos, quos video ad me rectâ properantes juvenes!

Suntne autem isti nostri cotyrones notissimi, Phedo &

Scoptilus? & certè ipsi sunt; & ecum etiam cum iis Phædriam.

Præstolabor eos dum venient. Phe. Salve, beate Cleophile.

C. Audiit, opinor, de nostrâ prosperitate: & tu plurimum

Salve, Phedo. Sed vosne etiam estis, Scoptile & Phædria? quid est

Quod vos tam lætos aspicio? S. Certè de tuâ nuperâ

Fortunâ meditantes, Cleophile. Phæ. Id ipsum est quod nos lætamur.

C. Pol amice facitis sodales qui mihi tam benevoli

Sitis, ut de meo bono gaudeatis. Sy. Rectè dicis,

Herè: nam nunc dierum paupertas & ærummæ opprobrium,

Felicitas, invidiam possidentibus constare solet.

Phæ. Licet id verum naras, Syre, & inveniuntur paucissimi,

Quos aliena juvent bona, certè tamen Heri tui nos juvant.

C. Ne minimum de vestra voluntate suspicor, Phædria.

Phz. Nec opus est hoc facias, Cleophile. C. Scio. Phe. Sed quid ego tamen

Cesso gaudium quantum mihi ex rebus his exoritur, loqui?

Revera simulac harum certior sum factus, torus statim

Lætitia perfundor. C. Habeo tibi gratias maximas,

Phædo, omnibusq; vestrum pro tantâ in me benevolentia.

Phe. Dolebat me, Cleophile, cum prius omnia adversarier

Tibi videbam, Fortunamq; tanquam iniquam redargui

Sapè, quod tuas virtutes tam male pepsarat incommodis.

S. Ipse etiam aspectui habens ignavos & nullo præditos

Ingenio, opibus fluere, & nihil non ad vota iis cedere;

Te verò vitæ rationes laboriosas admodum

Ducentem, simul & excellentem magnâ mentis indole,

Rei familiaris indigere, res humanas manu

Minimè æquâ dispersitas censui. C. Nunc autem quid pu-
tas,

Scopulæ, cum tam secundæ vices successerint? S. Senten-
tiam

Illico mutavi, & Diis nos curæ esse & nostra centè iudico,

Phz. Certè ita est: nam *virrus licet non ad primum facta est
præmio;*

Postea veruntamen sæpissimè id assequitur fufus,

Ut vidimus hodie tibi planè contigisse, Cleophile.

Sed quid Syrus adeo gestit, ceddò? C. An scis quid factum est ei

Hodie? Phz. Certè non. Sed à te fac sciam. C. Dux li-
berum

Esse illum. Phz. Illum liberum autem? C. Certè itaq; &
jure optumo.

Phz. Quodnam ob suum tantum meritum, obsecro? C. Oh,
multa. Phædria.

Nam cuncto sepius sua prudentia me adjuvit plurimum,
 Tum hodie maxime. Phæ. Quid fare? C. Illius est be-
 neficio

Quod fortuna hæc utor, & hodierna octus sum gaudia.

Sy. Adpol vir bonus es, noster Cleophile, qui sic me
 ornes

Encomius. Phæ. Illius aia? Phæ. hoc audiri prius pro-
 rato

Verum hunc tam adpoli. C. At nunc pro cento incipias:
 dolens enim

Nostram sortem tot malis opprimi, nunc se recepisti huc.

Nunc illuc; volvit, revolvit, consulit, nec prius anxias

Intermisit cogitationes, quam ex his me expediverat.

Jam quo dignum putas cum, Phædria? Phæ. Non libertate
 modo,

At fieri si possiet, re aliqua majori, Cleophile.

Sy. Quam te nunc amo, Phædria, qui me non dedignaris his
 bonis.

C. Quid tu dicis, Phædo? Phæ. Te rectè & meritò hoc se-
 cisse existumo.

C. Non tu idem censes, Sceptile? S. Quidni censeam? qui
 servit enim

Liberalitèr, cum servus sit, libertus ut fiat, meret:

Qui vero præter quod officium ducit, quæ viciniùs

Ad se spectant, præstare, heri etiam res curat, & quantum
 in se est,

Promovet in majùs, illi nunquam tu benefeceris nimis.

C. Hoc animum induxi meum, Sceptile, & propterea illum
 mihi

Familiarē feci. S. Nec te hujus facti pœnituerit reor.

Sy. Certè quod in me est, faciam ut non pœniteat. C. Oh,
 Syre.

Quasi

Quasi non jam satis expertus sum qui erga me affectus es?
S. Nos quoq; Syrum hodie asileimus in nostrum soda-
litium.

Phe. Ac lubenter. Phe. Nam certe dignus est, cui conce-
datur hoc.

Sy. Vobis omnibus habeo gratias, & seorsim tibi,
Cleophile, qui his me donasti. C. Non me premiter facti,
Syr.

Sy. Bene facis. En quid industria potest! Hero hodie in-
tegra

Gaudis, mihi perfectam libertatem dedisti. *Plaudite.*

At non potest te aliud magis Cleophile.
S. Quam te hunc amo. Facias, ut me non deponatis his.
C. Quid te dicis Pheo? Phe. Te recto & merito hoc so-
litum.

C. Non in teum contem. S. Ibi te carere & qui
levit eum.

Liberaliter cum servus sit. Libere ac sat, meo:
Qui vito praece quod officium deus, quae vicinis.

Ad te sperant, praece, bene etiam res curat, & dandam
in te est.

Promove in manibus illi mundum in benevolis nuntio.
C. Hoc animam induxi secum, Scipio, & propere illum
mihi.

Familiarum soci. S. Nec te huius socii expulserit tot.
S. Certe quod in me est, faciem te non premiter. C. Qd.

facit, & te.

ANIMADVERSIO.

*P*ostquam hoc Opusculum Prelo commissum est, plurima de ejus Compositione, mecum revolvens, & quantum ab aliis hujus naturæ operibus discrepat, sciens, necesse duxi hæc de re Lectorem pauca admonere. In aliis Latinis Cômædiis pulchram Personarum varietatem videre est, ubi inter Viros nunquam non etiam inducuntur Mulieres, quæ plerâsq; Fabulæ Partes non rarò peragunt; ideòq; verendum est mihi, nò, dum qui hanc nostram Cômædiam (modò nomen hoc mereatur) pervolverit, istâmq; varietatem, quam in hæc, uti & in aliis jurè expectet, nullam invenit, tanquam illegitimam continuò rejecerit. Veruntamen si rem perpendet seriò, Subjectûmq; circa quod versatus sum advertet, non idèò mirandum reor duxerit, si intra tam Paucos Partes peragendas distribui, siq; nullas Mulierum Personas (res cum agrè admiserit) introduxi. Idcirco licet non computa pdeò, nec tamen accurata, cum in has angustias sum conjectus, res evenit, his tamen perpenfis, candidum spero Lectorem omnia boni æquiq; consulturum.

